



2022
YILINA GİRERKEN

GİRİŞİMCİ VE İNSANİ DIŞ POLİTİKAMIZ

Mevlüt ÇAVUŞOĞLU
T.C. DIŞİŞLERİ BAKANI

Dışişleri Bakanlığı'nın 2022 Mali Yılı Bütçe Teklifi'nin
TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na Sunulması Vesilesiyle Hazırlanan Kitapçık

Bu kitapçık, Dışişleri Bakanı Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun 4 Kasım 2021 tarihinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yaptığı, hükümetimizin dış politika hedeflerine, uygulamalarına ve güncel konulara ilişkin değerlendirmelerini içeren takdimi tamamlayıcı niteliktedir.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞİMCİ VE İNSANİ DIŞ POLİTİKAMIZ	4
2. DOĞU AKDENİZ ve EGE	5
3. KIBRIS.....	6
4. YUNANİSTAN.....	7
5. AVRUPA BİRLİĞİ	8
6. AVRUPA ÜLKELERİ.....	9
7. RUSYA FEDERASYONU	11
8. BALKANLAR	12
9. KUZEY AMERİKA.....	12
10. SURİYE	14
11. IRAK	15
12. İRAN	16
13. İSRAİL-FİLİSTİN.....	16
14. KÖRFEZ ÜLKELERİ.....	17
15. KUZEY AFRİKA.....	17
16. GÜNEY KAFKASYA	18
17. ORTA ASYA	19
18. GÜNEY ASYA	19
19. YENİDEN ASYA	21
20. ASYA-PASİFİK	21
21. AFRİKA.....	23
22. LATİN AMERİKA-KARAYİPLER.....	23
23. KÜRESEL SALGIN SÜRECİNDE ATTIĞIMIZ ADIMLAR.....	24
24. TERÖRİZMLE ULUSLARARASI ALANDA MÜCADELE.....	25
25. 1915 OLAYLARI	25
26. İNSAN HAKLARI	26
27. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER	27
28. NATO ve ULUSLARARASI GÜVENLİK KONULARI.....	27

29.	AGİT, SİLAHSIZLANMA VE SİLAHLARIN KONTROLÜ	28
30.	İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI	29
31.	BÖLGESEL EKONOMİK ÖRGÜTLER.....	30
32.	BARIŞ İÇİN ARABULUCULUK.....	30
33.	ANTALYA DİPLOMASİ FORUMU	31
34.	BÜYÜKELÇİLER KONFERANSI	31
35.	DİJİTAL DİPLOMASİ	32
36.	SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA, İNSANİ ve KALKINMA YARDIMLARIMIZ.....	32
37.	ÜLKEMİZDE GEÇİCİ KORUMA ALTINDA BULUNAN SURİYELİLER VE GÖÇ KRİZİ.....	33
38.	ENERJİ ve ULAŞTIRMA.....	34
39.	İKLİM, ÇEVRE ve SINIRAŞAN SULAR	35
40.	EĞİTİM, KÜLTÜR VE TANITIM	36
41.	ENFORMASYON, İLETİŞİM ve KAMU DİPLOMASİSİ	37
42.	YURTDIŞI ve YURTIÇİNDE GENİŞLEYEN TEMSİL AĞIMIZ	38
43.	YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLARIMIZ.....	38
44.	VİZE ve KONSOLOSLUK KONULARI	39
45.	PROTOKOL FAALİYETLERİ	40
46.	ANLAŞMALAR.....	40
47.	STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ	40
48.	DİPLOMASİ AKADEMİSİ.....	41
49.	TERCÜME ve ARŞİV FAALİYETLERİ	42
50.	HABERLEŞME ve BİLİŞİM ALTYAPISI	42
51.	PERSONEL KONULARI	43
52.	İDARİ ve MALİ İŞLER.....	43
53.	BÜTÇE TEKLİFİ	47
54.	BÜTÇE TEKLİFİ (AB BAŞKANLIĞI)	49
55.	BÜTÇE TEKLİFİ (TÜRKAK).....	51

1. GİRİŞİMCİ VE İNSANİ DİŞ POLİTİKAMIZ

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yıldönümüne yaklaştığımız bu dönemde 2023 hedeflerimiz doğrultusunda takip ettiğimiz dış politika anlayışı, meselelere en erken aşamada müdahil olarak milli çıkarlarımızı korumanın yanısıra koronavirüs salgınının dünya genelinde yol açtığı yeni endişe ve belirsizliklerle mücadele etmeyi de hedeflemektedir.

Adaletsizlik, eşitsizlik ve belirsizliklerin arttığı ve öngörü imkânının azaldığı bu dönemin en belirgin özelliklerinden biri jeopolitik mücadelelerin yeniden ön plana çıkması ve her alanda artan rekabet olgusudur. Uluslararası örgütlerin çağımızın sorunlarına etkin yanıtlar bulmakta zorlanması ve çoktarafılığın zemin kaybetmesi, yeni arayışları ve çıkar çatışmalarını beraberinde getirmektedir. Aktörleri ve mahiyetleri değişmekle birlikte, dünya genelindeki ihtilaflar uzun bir süreden sonra yeniden artmaktadır.

Böyle bir ortamda Türkiye, girişimci ve insani dış politika anlayışıyla bir yandan daha adil bir dünya inşa edilmesi için daha kapsayıcı, şeffaf ve hesapverebilir bir çoktarafılı sistem için çaba sarfetmekte; diğer taraftan, krizlerle çevrili bir coğrafyada milli çıkarları ile tarihi sorumlulukları çerçevesinde sahada ve masada etkin varlık göstermektedir.

Bu bağlamda, 2021 yılında da uluslararası hukuk, meşruiyet ve diyaloga öncelik veren, insan odaklı, bölgesel istikrarı gözeten ve değişen şartlara anında mukabele edebilen yerli ve milli dış politika anlayışımızı kararlılıkla hayata geçirdik.

Toplam 253 yurtdışı temsilcilikle dünyanın en geniş 5. diplomatik ağına sahip ülke olarak, dünyanın dört bir yanında vatandaşlarımızın hakkını korumaya devam ettik. Ticaret, turizm ve sağlık diplomasisine öncelik vererek tüm sektörlerimizin kalkınmasına ve halkımızın refahına destek verdik.

Kurucu felsefemizi oluşturan “Yurtta Sulh Cihanda Sulh” vizyonuna katkı sağlamayı hedefleyen girişimci ve insani dış politikamız, ulusal güvenliğimizi ve çıkarlarımızı teminat altında tutarken, eşzamanlı olarak insanlığın ortak hedeflerine de artan ölçüde katkıda bulunmaya devam edecektir.

2. DOĞU AKDENİZ ve EGE

Türkiye, Doğu Akdeniz'deki deniz alanlarında uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru hak ve çıkarlara sahiptir.

Ege Denizi'nde ise birbiriyle bağlantılı tüm sorunlar için uluslararası hukuk çerçevesinde, ülkemizin hak ve çıkarları doğrultusunda hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşılmalıdır.

Doğu Akdeniz'de kendi haklarımızı ve Kıbrıs Türkleri'nin haklarını korumak için sergilediğimiz kararlı duruşa karşı, AB'nin ve bazı üçüncü ülkelerin takındığı önyargılı tutum, bölgenin istikrar ve huzuruna katkı sağlamamaktadır. Bölgede ülkemizin yok sayıldığı hiçbir platform ve projenin başarılı olma ihtimali yoktur.

Yunanistan ve GKRY'nin üçüncü ülke bayraklı araştırma gemilerini kıta sahanlığımıza göndermeye yönelik teşebbüsleri, sahada ve masada attığımız adımlarla önlenmiştir. Ege sorunlarının ele alındığı ve 2016'da Yunanistan tarafından durdurulan İstikşafi Görüşmeler, 2021 yılında İstişari Görüşmeler adıyla yeniden başlatılmıştır. Bu çerçevede, son olarak görüşmelerin 63. turu 6 Ekim 2021 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Diğer yandan, Ege'deki askeri unsurlar arasındaki kazaların önüne geçmek amacıyla ülkemiz ve Yunanistan askeri makamları arasında başlatılan Güven Artırıcı Önlemler konusundaki 4. toplantı, 26-27 Mayıs 2021 tarihlerinde çevrimiçi olarak yapılmıştır.

Türkiye, Doğu Akdeniz'de deniz sınırlarının adil ve barışçı şekilde sınırlandırılmasını teminen, GKRY hariç tüm taraflarla diyaloga hazırdır. GKRY'yle görüşülmesi ise ancak Kıbrıs sorunu çözüldükten sonra mümkündür. Bu çerçevede, Sayın Cumhurbaşkanımızın önerdiği Doğu Akdeniz Konferansı, bölgede ihtiyaç bulunan çoktarafli işbirliği ve diyalog zeminini sağlayacaktır.

Yunanistan 1923 Lozan ve 1947 Paris Barış Antlaşmalarıyla gayri askeri statüdeki adaları 1960'lardan itibaren silahlandırmaya başlamış, bu gayri hukuki eylemlerini önce inkar yoluna gitmiş, 1974'ten itibaren ise temelsiz hukuki argümanlarla bu adaları silahlandığını kabul etmiştir. Türkiye, bu ihlalleri en başından itibaren protesto etmiş, hukuki tutumunu kayda

geçirmiş ve konuyu Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun ve Güvenlik Konseyinin dikkatine getirmiştir.

BM'ye gönderdiğimiz mektuplarda Yunanistan'ın gayri askeri statüye riayet etmesi istenmiş, aksi takdirde Yunanistan'ın silahsızlandırılmaları koşuluyla kendilerine bırakılan adalardaki haklarını egemenlik dâhil Türkiye'ye karşı ileri süremeyeceği kayda geçirilmiştir.

3. KIBRIS

Milli davamız Kıbrıs meselesinin, Kıbrıs Türk halkının Ada'nın asli unsuru ve ortak sahibi olmasından kaynaklanan hak ve çıkarlarını koruyan, güvenlik endişelerini karşılayan bir çözüme kavuşturulması yönündeki çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz.

Nisan ayı sonunda, önerimiz üzerine, Cenevre'de Ada'daki iki taraf ve garantör ülkelerin katılımıyla düzenlenen gayriresmi 5+BM toplantısında, egemen eşitlik temelinde iki devletli çözüm vizyonu KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Tatar tarafından kayda geçirilmiştir.

Sayın Tatar toplantıda, öncelikle Kıbrıs Türk halkının egemen eşitliğinin ve eşit uluslararası statüsünün tescil edilmesine; ardından Ada'daki iki devletin aralarında tesis edecekleri işbirliği ilişkisine dair müzakerelerin başlamasına yönelik yazılı bir öneri sunmuştur. Buna karşılık Rum tarafı bilinen tezlerini yineleyerek üzerinde yarım yüzyıl kaybedilmiş başarısız yöntemlerde ısrar etmiştir.

BM Genel Sekreteri Guterres toplantı sonunda, iki taraf arasında yeni bir müzakere sürecinin başlaması için gereken ortak zeminin bulunmadığını, ancak çabalarını sürdüreceğini belirtmiştir.

KKTC'nin çözüm vizyonunu kuvvetle destekliyoruz. Bu çerçevede, Ada'nın iki ortak sahibinin statüleri arasındaki derin eşitsizliğe işaretler, Rum tarafının Ada'nın tümüne hakim olma arzusunun 1963'te Kıbrıs Cumhuriyeti'ni ortadan kaldırdığını ve günümüzde de çözüme ulaşılmasını engellediğini vurguluyoruz. İki kesimli, iki toplumlu federasyonun bir kez daha müzakere edilmeyeceğinin ve olası bir müzakere sürecinin ancak Kıbrıs Türk halkının egemen eşitliği ve eşit uluslararası statüsünün tescil edilmesinin ardından başlayabileceğinin altını çiziyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın Barış ve Özgürlük Bayramı törenlerine katılmak üzere 19-20 Temmuz 2021 tarihlerinde KKTC'ye gerçekleştirdiği resmi ziyaret, Kıbrıs Türk halkıyla dayanışmamızı güçlü bir şekilde ortaya koymuştur. Ziyaret sırasında KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Tatar, Maraş Açılımı'nın ikinci aşamasına geçildiğini, bu çerçevede Kapalı Maraş bölgesinin %3,5'una tekabül eden pilot bölgenin askeri bölge statüsünün kaldırıldığını açıklamıştır.

KKTC'nin Maraş açılımını destekliyoruz. Mülkiyet haklarına riayet edilerek yürütülen çalışmalar ışığında, Maraş'ta herkesin yararına olacak yeni bir dönemin başlamasını arzu ediyoruz.

Öte yandan, geçmişte olduğu gibi Kıbrıs Türk halkına uygulanan insanlık dışı izolasyon ve kısıtlamalara son verilmesine yönelik çabalarımızı sürdürüyoruz.

4. YUNANİSTAN

Anlaşmazlık ve gerginliklerin ardından 2021 yılında, Yunanistan'la diyalog mekanizmaları canlandırılmıştır. Beş yıl aradan sonra başlayan İstişari Görüşmeler'e ilaveten siyasi istişareler de yapılmış; üst düzey temaslara gerçekleştirdiğimiz karşılıklı ziyaretlerle ivme kazandırılmıştır.

Uzun süredir gündemde bulunan ekonomik ve ticari projeleri, ilgili kurumlarımızla bilistişare iki ülkenin de Dışişleri Bakanlıkları eşgüdümünde bir Ortak Eylem Planı altında birleştirme konusunda Yunan tarafıyla mutabık kalınmıştır. Projelerin hayata geçirilmesine yönelik Yunan tarafıyla temaslarımız devam etmektedir. Pandemi nedeniyle geçtiğimiz yıl durma noktasına gelen ticaretimiz yeniden canlanmıştır.

Bununla birlikte, Yunanistan başta terörle mücadele ve düzensiz göç konuları olmak üzere, işbirliği tekliflerimize maalesef hala olumlu yanıt vermemektedir. Ayrıca, tüm uyarılarımıza rağmen iç siyasi saiklerin de etkisiyle ülkemize yönelik hasmane söylem ve eylemler ile ikili meselelerimize üçüncü tarafları dahil etmeye yönelik tutumunu sürdürmektedir. Yunan muhataplarımıza, ikili sorunlarımızın ancak diyalog yoluyla çözülebileceği hatırlatılmaktadır.

Öte yandan, Batı Trakya'da ve Onikiadalar'da yaşayan soydaşlarımızın durumlarını da yakından izlemeye devam ediyoruz. Soydaşlarımızla biraraya gelmek üzere bölgeye yıl içinde üst düzey ziyaretler gerçekleştirdik. Yunanistan'la gerginlik yaşadığımız dönemlerde soydaşlarımıza yönelik baskıların da arttığı geçmiş dönemlerden bildiğimiz bir gerçektir. Bu çerçevede, Batı Trakya'daki soydaşlarımızın Lozan Barış Antlaşması ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmış olan eğitim, dini özgürlükler ve vakıfların yönetimi gibi alanlardaki haklarının takipçisi olmaya devam edeceğiz. Keza, Atina ve Selanik'te yaşayan soydaşlarımızın cami ve mezarlık konusundaki beklentileri başta olmak üzere, karşı karşıya kaldıkları sıkıntıları da her seviyede Yunan muhataplarımızın dikkatine getiriyoruz.

5. AVRUPA BİRLİĞİ

Türkiye-AB ilişkilerinde geçmiş yılın gerginlikleri kısmen geride bırakılmış, AB tarafından ilişkileri geliştirmek amacıyla ortaya atılan olumlu gündem fikrine ülkemizce müspet yaklaşmıştır. Ancak, bazı üye ülkelerin engellemeleri nedeniyle, AB'nin olumlu gündemi hayata geçirmek yönünde somut adımlar atmaktan imtina ettiği görülmüştür.

AB üst düzey yöneticilerinin ülkemizi ziyareti, AB'nin "Dijital Kovid-19 Sertifikası" sistemine dahil edilmemiz, iklim ile göç ve güvenlik alanlarında Yüksek Düzeyli Diyalog mekanizmalarının tesis edilmesi, AB'nin ülkemizdeki Suriyelilere yönelik yardımlarına devam etme kararı alması gibi adımlar, siyasi düzleme yansımamış ve ilişkilerin genel seyrini etkilemekten uzak kalmıştır.

Türkiye-AB ilişkilerinin ilerletilmesi için AB'nin Türkiye'ye yönelik tutumundaki temel hataları düzeltmesi gerekmektedir. AB, ilişkilerimize bütüncül ve stratejik bir bakış açısıyla yaklaşmalı, başta GKRY ve Yunanistan olmak üzere, ulusal çıkarlarına AB'yi alet etmek isteyen ülkelere izin vermemeli, müzakere eden aday ülke statümüze saygı göstermelidir. Bölgesindeki sorunların parçası haline gelen değil, çözüm doğrultusunda yapıcı katkılar sunan bir AB görmeyi arzu ediyoruz.

18 Mart Mutabakatı'nın bir bütün olarak günümüz gerçeklerini ve yeni sınamaları yansıtacak şekilde güncellenmesi, katılım perspektifimizin güçlendirilmesi, reform gündemimizin desteklenmesi, yüksek düzeyli

diyalog toplantıları ve yapısal mekanizmaların tekrar işletilmesi, vize muafiyeti sürecinde ilerleme sağlanması, Gümrük Birliği'nin güncellenmesine dair müzakerelere başlanması, göç işbirliğimizin adil bir zemine oturtulması ve terörle mücadelemize destek verilmesi, AB'den temel beklentilerimiz olmaya devam etmektedir.

AB üyeliği, tüm sorunlara rağmen stratejik hedefimizdir. Üyeliğimizin, Türkiye kadar AB'ye de fayda sağlayacağını farkına varılması önem taşımaktadır.

6. AVRUPA ÜLKELERİ

Avrupa ülkeleriyle ikili ilişkilerimizi ve işbirliğimizi yapıcı ve olumlu gündem temelinde geliştirmeye yönelik çalışmalarımız hız kesmeden sürmektedir. Geride bıraktığımız yıl içinde Avrupa ülkeleriyle çok sayıda üst düzey temasta bulunduk. Bilhassa AB üyesi ülkelerle görüşmelerimizde, dayanışma kisvesi altında bazı üye ülkelerin dar ulusal çıkarlarının AB'yi rehin almasına izin verilmemesi gerektiğini her vesileyle vurguladık.

Almanya'yla gündemimizde ikili ilişkilerimizin yanısıra, Türkiye-AB ilişkileri ile Doğu Akdeniz, Afganistan, Suriye ve Libya'da yaşanan gelişmeler başta olmak üzere, bölgesel konular yer almaktadır. Düzenli ve yoğun bir temas trafiği içerisindeyiz. Yıl içinde gerçekleştirdiğimiz çok sayıda görüşmeye ilaveten, Şansölye Merkel sınırlı sayıda ülkeye yaptığı veda ziyaretlerinden birini 16 Ekim'de ülkemize gerçekleştirmiştir.

Bazı konularda yaşadığımız görüş ayrılıklarına rağmen, yakın temaslara ve bölgesel konulardaki işbirliğimizin devamına verdiğimiz önem konusunda hemfikiriz.

1961'de imzalanan Türkiye-Almanya İşgücü Anlaşması'nın 60'ıncı yıldönümünü idrak ettiğimiz bu dönemde, Almanya'ya işçi olarak giden Türklerin torunları bugün siyasi, bilimsel ve kültürel hayatın her alanında söz sahibidir.

Fransa'yla bilhassa Doğu Akdeniz, Libya, Suriye, Yukarı Karabağ gibi bölgesel konulardaki görüş ayrılıklarımız nedeniyle yaşanan olumsuz gelişmelerin ardından, 2020 yılı sonu itibarıyla ikili ilişkilerimizde "normalleşme süreci"ne girilmiş ve karşılıklı menfi açıklamalara son

verilerek doğrudan diyalog tesis edilmesine yönelik ortak bir irade ortaya konmuştur. Temaslarımızda üst düzey diyalog kanallarının canlandırılması, bölgesel/uluslararası meselelerde ülkemizi hedef alan tutum ve politikalardan uzaklaşılması, makul ve akılcı bir çizgiye dönülmesi beklentimizi açık bir şekilde dile getiriyoruz. Fransa'da 2022'de gerçekleştirilecek Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde, ülkemizi ve Fransa'da yaşayan Türk toplumunu çeşitli tartışmaların içine çekmeye yönelik çabalara karşı azami dikkat gösterilmesi gerektiğini her fırsatta vurguluyoruz. Ayrıca, Fransa'da gündemde olan inanç, ibadet ve örgütlenme özgürlüğünü etkileyebilecek tartışmaları dikkatle takip ediyoruz.

Avrupa'daki önemli ortaklarımızdan, NATO müttefikimiz **Birleşik Krallık**'la "Brexit" sonrasında imzaladığımız Serbest Ticaret Anlaşması'yla, ticari ilişkilerimizin kesintisiz devam etmesini sağladık. Anlaşma'nın kapsamını genişleterek iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri daha da ileri götürmeye kararlıyız.

Başta, **İspanya, Portekiz ve Malta** olmak üzere Akdeniz'e kıyıdaş **Güney ve Güneybatı Avrupa** ülkelerinin önemli bir bölümüyle ilişkilerimizi derinleştirdik. Salgın koşullarına rağmen üst düzey temasları sürdürdük. 2021 yılında ilk yurtdışı ziyaretimi, AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı yürüttüğü sırada **Portekiz**'e gerçekleştirdim. Portekiz'le ilişkilerimizde yakaladığımız ivmeyi Türkiye-Portekiz II. Hükümetlerarası Zirvesi'ni ülkemizde düzenleyerek sürdürmeyi hedefliyoruz. 17 Kasım'da Ankara'da düzenleyeceğimiz Türkiye-**İspanya** VII. Hükümetlerarası Zirvesi de ilişkilerimizde önemli bir aşamayı teşkil edecektir.

Vişegrad ve Baltık ülkeleri, ittifak bağlarımıza önem veren ve Türkiye'nin AB üyelik sürecini destekleyen ülkeler arasında yer almaktadır. **Polonya** ve **Macaristan**'la her alanda bağlarımız güçlüdür. Bu ülkelerle savunma sanayi başta olmak üzere geniş bir yelpazede sürdürülen işbirliğimiz, stratejik düzeydeki ilişkilerimizin ilerletilmesine katkı sağlamaktadır. **Nordik ülkelerin** bölgesel gelişmeler konusunda bizimle istişare etmeye önem verdiklerini görüyoruz.

Stratejik ortağımız **Ukrayna**'yla ilişkilerde son dđnemde yakalanan ivme muhafaza edilmektedir. İekli işbirliğimiz, özellikle savunma sanayii, ticaret, yatırımlar ve turizm alanlarında hızla gelişmekte ve derinleşmektedir.

Ülkemiz, **Kırım**'ın yasadışı ilhakını tanımamakta ve gelişmeleri yakından takip etmektedir. Bu yılın Ağustos ayında kurulan Kırım Platformu'nun katılımcı ÷lkeleri arasında, ilkeli tutumumuz çerçevesinde yer aldık. Kırım'ın yerli halklarından Kırım Tatarı soydaşlarımızın güvenliklerinin temini, hak ve menfaatlerinin gözetilmesi ve ayrıca hayat standartlarının iyileştirilmesi, önceliklerimiz arasındaki yerini korumaktadır. Bu doğrultuda Kırım Tatar Liderliği ve Ukrayna makamlarıyla eşgüdümlü içerisinde çalışmalarımıza devam edeceğiz.

7. RUSYA FEDERASYONU

Rusya Federasyonu'yla ilişkilerimizi karşılıklı saygı ve ortak yarar çerçevesinde geliştirmeyi sürdürüyoruz. Ticaret, enerji, turizm, müteahhitlik hizmetleri ve karşılıklı yatırımlar, ikili ilişkilerimizin önemli unsurlarını teşkil etmektedir. Salgınin etkilerinin hafiflemesiyle birlikte ticaret ve turizm alanlarında daha dinamik bir sürece girilmiştir. Bu yıl salgın öncesi ticaret hacmine ulaşmayı ve 30 milyar Dolar seviyesini aşmayı hedefliyoruz. Mevcut olumlu seyir devam ederse, Rusya'dan bu yıl 3 milyona yakın turisti ağırlamış olacağız. Turist sayısı bağlamında önümüzdeki yıl salgın öncesi seviyeyi yakalamayı ümit ediyoruz.

Rusya'yla bölgesel konularda yapıcı bir diyalog geliştirmeye önem vermekteyiz. Suriye, Libya ve Kafkasya başta olmak üzere bölgemizin istikrar ve güvenliği için kritik önem taşıyan meselelerin kalıcı çözüme ulaştırılması amacıyla Rusya'yla yürüttüğümüz süreçler mevcuttur. Farklı yaklaşımlarımız ve beklentilerimiz olsa dahi sorunların çözümüne dair diyaloğumuzun, bölgemizin tamamının istikrar ve güvenliğine katkıda bulunacağı anlayışıyla hareket ediyoruz.

Rusya'yla ikili ve bölgesel gündemimizin nitelik ve niceliği üst düzeyde sık ve düzenli temasları gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede, 2021 yılında da her seviyede yoğun bir temas trafiği sürmüştür.

8. BALKANLAR

Köklü tarihi, kültürel ve insani bağlarımızın bulunduğu Balkanlar'daki barış ve istikrar ortamının korunması için ikili, bölgesel ve çoktarafli platformlarda etkin rol almayı sürdürüyoruz. Kapsayıcılık ve bölgesel sahiplenme ilkelerini ön planda tutan, diyalog ve uzlaşa temelli, gelecek odaklı bir tutum izliyoruz. Bu anlayışla, **Türkiye - Bosna-Hersek - Sırbistan** ve **Türkiye - Bosna-Hersek - Hırvatistan** Üçlü Danışma Mekanizmaları'na liderlik yapıyoruz.

Ülkemizin Avrupa'ya açılan sınır kapılarında ticaretin olumsuz etkilenmemesi ve tedarik zincirinde kopukluk yaşanmaması için ilgili tüm kurumlarımızla eşgüdüm halinde, **Bulgaristan** makamlarıyla yoğun işbirliği yürüttük. Ortaya çıkan sorunlara hızla çözüm geliştirdik. Koronavirüs salgınıyla mücadele sürecinde, Balkanlar bölgesinde hâkim olan işbirliği ve dayanışma ruhuna uygun şekilde pek çok Balkan ülkesine aşı hibesi de dâhil olmak üzere tıbbi malzeme ve gıda yardımı ulaştırdık.

Tüm bölge ülkelerini bir masa etrafına toplayan yegâne oluşum olan **Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci**'nin (GDAÜ) 2020-2021 Dönem Başkanlığı'nı başarıyla tamamladık. Dönem Başkanlığımız kapsamında gerçekleştirdiğimiz toplam 46 etkinliği, 17 Haziran 2021'de Antalya'da düzenlediğimiz GDAÜ Zirvesi ve Dışişleri Bakanları Toplantısı'yla taçlandırdık. Zirve'ye, 13 GDAÜ ülkesinden 8 Devlet ve Hükümet Başkanı, Dışişleri Bakanları Toplantısı'na ise 10 Bakan katıldı.

Sayın Cumhurbaşkanımız ve **Arnavutluk** Başbakanı Edi Rama tarafından 6 Ocak 2021 tarihinde imzalanan Ortak Siyasi Bildiri çerçevesinde, Arnavutluk'la ilişkilerimizi stratejik ortaklık seviyesine çıkarttık ve iki ülke arasında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi kurduk.

Bölgedeki temsil ağımızı genişletiyoruz. **Sırbistan**'ın Boşnak nüfus ağırlıklı Sancak bölgesinin merkezi konumundaki Yeni Pazar'daki Başkonsolosluğumuzun resmi açılışını 1 Eylül 2021 tarihinde gerçekleştirdik.

9. KUZEY AMERİKA

Türkiye-**ABD** ilişkilerinin, müşterek çıkarlar temelinde geliştirilmesine yönelik çalışmalarımız yıl boyunca devam etmiştir. 2021'de meydana

gelen küresel ve bölgesel gelişmeler, Türkiye-ABD ilişkileri bağlamında birçok yeni fırsat ve sınımayı beraberinde getirmiştir.

Bu çerçevede, Afganistan gibi bölgesel konularda yaşanan gelişmeler, salgınla mücadele, enerji güvenliği ve iklim değişikliği gibi uluslararası meseleler iki ülkenin birçok konuda örtüşen çıkarlara sahip olduğunu göstermiştir. Salgın sonrası dönemde küresel tedarik zincirlerinde çeşitlendirme ihtiyacı da iki ülke arasındaki ekonomik işbirliği bakımından yeni fırsatlar ortaya çıkarmıştır.

Bununla birlikte, ABD'nin ulusal güvenliğimizi doğrudan etkileyen PKK/YPG/PYD, FETÖ ve S-400 tedarikimizle bağlantılı yaptırımlar gibi başlıklarda sergilediği müttefiklik ruhuyla bağdaşmayan tutum, iki ülke arasında artan temas trafiğine rağmen yıl boyunca devam etmiştir. Başkan Biden'ın 1915 olaylarına dair 24 Nisan'da yaptığı tarihi ve hukuki gerçeklerle bağdaşmayan açıklama da, ilişkilerimize olumsuz yansımıştır. Ayrıca, Türkiye karşıtı lobilerin de etkisindeki ABD Kongresi, ilişkilerimizin geliştirilmesini engelleyen bir tutum içinde olmuştur.

Muhatablarımızla yaptığımız tüm temaslarda Türkiye-ABD ilişkilerinin içinde bulunduğumuz bölgesel ve uluslararası ortamda kritik önemi haiz olduğu, aramızdaki görüş ayrılıklarının diyalog ve diplomasi yoluyla çözülmesine çalışılması gerektiği, öte yandan, ortak çıkarlara sahip olduğumuz konulardan oluşan geniş olumlu gündemimiz temelinde somut işbirliği yapmamızın iki tarafın da yararına olacağı vurgulanmıştır.

İlişkilerimizin tüm boyutlarında yoğun görüş alışverişi sürmektedir. Bu sürecin ilişkilerimizdeki sınıma ve fırsatların ABD tarafınca daha iyi anlaşılmasına ve gerekli adımların atılmasına imkân vereceğini ümit ediyoruz.

Müttefikimiz **Kanada**'yla da başta ekonomik işbirliği olmak üzere ilişkilerimizi çokboyutlu olarak geliştirme yönündeki çabalarımız devam etmektedir. Yukarı Karabağ'daki gelişmeler gerekçe gösterilerek, bazı askeri ürünlerde ülkemize yönelik ihraç izinlerinin iptal edilmesi kararının geri alınmasını teminen temas ve girişimlerimiz de kesintisiz şekilde sürmektedir.

10. SURİYE

Suriye topraklarından ulusal güvenliğimiz ve milli çıkarlarımıza yönelik her türlü tehdidin bertaraf edilmesi, ülkemizde bulunan Suriyelilerin ve ülke içinde yerlerinden edilmiş kişilerin güvenli, gönüllü ve onurlu geri dönüşlerinin sağlanması, Suriye'nin toprak bütünlüğü ve BM Güvenlik Konseyi'nin 2254 sayılı kararı temelinde ihtilafın siyasi bir çözüme kavuşturulması, ülkemizin ilk günden bu yana izlediği politikanın temellerini oluşturmaktadır.

Ulusal güvenliğimiz ve çıkarlarımız hilafına ortaya çıkan tehditlerin başında, PKK/PYD/YPG ile DEAŞ ve diğer terör örgütlerinin varlığı ve faaliyetleri gelmektedir. Bu çerçevede, Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtlarımızla sınırimızda bir terör koridoru oluşturulmasına yönelik girişimleri akim bıraktık. Sınırimız boyunca uzanan 8.200 km²'lik bir alanı PKK/PYD/YPG ve DEAŞ teröründen arındırdık. Bu sayede 466 bin Suriyeli kardeşimiz onurlu, gönüllü ve güvenli bir şekilde vatanlarına geri dönebildi.

Terör örgütünün güdümündeki gayrimeşru oluşumun uluslararası alanda meşruiyet kazanma ve Fırat'ın doğusundaki tahakkümünü artırma teşebbüslerine karşı mücadelemizi, Suriye'nin toprak bütünlüğü çerçevesinde tavizsiz şekilde sürdürüyoruz. PKK/PYD/YPG'nin izlediği ayrılıkçı gündemin başarısızlığa mahkûm olduğunu her vesileyle muhataplarımızın dikkatine getiriyoruz.

Rusya ve İran'la birlikte yürüttüğümüz Astana Süreci çerçevesinde, İdlip'te istikrar ve güvenliğin sürdürülebilir kılınmasına yönelik faaliyetlerimizi devam ettiriyoruz. İdlip sahasında sükûnetin muhafazasına, başta kitlesel göç hareketleri olmak üzere sınırlarımıza yönelik tehditlerin önlenmesi, sivillerin rejimin saldırganlığından korunması, insani yardımın bölgeye kesintisiz şekilde erişmesi ve siyasi sürecin ilerletilmesi bakımından önem atfediyoruz. Bu bağlamda, 5 Mart 2020 tarihinde Rusya Federasyonu'yla imzalanan "İdlip Gerginliği Azaltma Bölgesi'ndeki Durumun İstikrarlaştırılmasına İlişkin Muhtıraya Ek Protokol" temelinde bölgede tesis edilen ateşkes, ülkemizin yoğun çabaları ve sahadaki askeri mevcudiyetinin sağladığı caydırıcılık sayesinde korunmaktadır. Sağlanan ateşkesle, İdlip'te 560 bin kişi evine dönmüştür.

BM Güvenlik Konseyi kararıyla Suriye'ye yönelik BM sınırötesi yardımlarının tamamı, ülkemiz üzerinden ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmaktadır. Son olarak 9 Temmuz 2021 tarihinde kabul edilen 2585 sayılı karar ve kurumlarımızın salgın şartlarına rağmen sergilediği işbirliği sayesinde BM yardım operasyonları kesintisiz biçimde devam etmektedir.

Anayasa Komitesi çalışmalarına süreklilik kazandırmak suretiyle, siyasi süreci ilerletmeye yönelik desteğimizi de sürdürmekteyiz.

Sahada gayrimeşru oldubittiler yaratabilecek ve milli güvenliğimize tehlike arzedecek risk, tehdit ve eylemlere karşı, başta meşru müdafaa olmak üzere, uluslararası hukuktan doğan haklarımız doğrultusunda her türlü önlemi almaya devam edeceğiz. Bu çerçevede, Yüce Meclisimiz 26 Ekim 2021 tarihinde aldığı kararla, askeri mevcudiyetimize ilişkin tezkerenin süresini iki yıl uzatmıştır.

11. IRAK

Tarihi, sosyal, kültürel bağlarımız bulunan, her alanda yoğun ve yakın bir işbirliği içinde olduğumuz komşumuz Irak'ın siyasi birliği ve toprak bütünlüğünün korunması, dış müdahale ve baskıların son bulması, halkın refahının artması ve komşularıyla ilişkilerinin güçlenerek bölgesel barışa katkı sağlaması, bu ülkeye yönelik politikamızın temel ilkeleridir.

2021 yılı Irak açısından siyaseten nispeten istikrarlı, güvenlik alanında ise zorlu sınamalarla karşılaşılan bir dönem olmuştur.

DEAŞ ve PKK terör örgütleri, Irak'ın güvenlik yapılanmasındaki eksikliklerden faydalanmaya devam etmiş ve 10 Ekim 2021 tarihinde düzenlenen erken genel seçimler öncesinde faaliyetlerini artırmıştır.

Irak'la ikili ilişkilerimizi her alanda geliştirmek üzere yoğun temaslarda bulunduk. Temaslarımızda, Irak'taki tüm toplum kesimlerinin hak ve çıkarlarının garanti altına alınması, bu doğrultuda mezhepçilikten uzak kapsayıcı politikaların uygulanması, PKK başta olmak üzere Irak topraklarında yuvalanan tüm terör örgütlerinin bertaraf edilmesi ile ticaret, savunma sanayii, askeri işbirliği ve altyapı yatırımları alanlarındaki ilişkilerimizin geliştirilmesi beklentilerimizi vurguladık. Ülkemiz, iyi

komşuluk anlayışı içerisinde, Irak'ın huzur, istikrar ve refaha kavuşması için gereken desteği vermeye devam edecektir.

12. İRAN

İran'da 5 Ağustos'ta göreve gelen yeni yönetimle, önceki dönemlerde olduğu gibi, ikili ve bölgesel konularda istişare ve diyalogumuzu sürdürerek, ilişkilerimizi geliştiriyoruz.

Yıl içerisinde çeşitli düzeylerde gerçekleştirilen temas ve ziyaretlerin ardından, 7. Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi Toplantısı'nın önümüzdeki dönemde Tahran'da düzenlenmesi ve Sayın Cumhurbaşkanımızın bu vesileyle İran'ı ziyaret etmesi konusunda mutabık kaldık.

Salgının ve ABD'nin İran'a yönelik tektarafli yaptırımlarının ikili ticaretimize olumsuz yansımalarının asgari düzeyde tutulmasına yönelik çabalarımızı sürdürüyoruz.

Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nın yeniden canlandırılması sürecini destekliyoruz. Sürecin başarısının bölgede ihtiyaç duyulan güven ortamının tesisine ve İran'la diğer güvenlik meselelerinin ele alınması için uygun bir ortam oluşmasına katkıda bulunabileceğine yönelik düşüncemizi, tüm taraflarla görüşmelerimizde dile getiriyoruz.

Afganistan'daki son gelişmeler ve göç riski de İran'la yakın diyalogumuzun önemli bir unsurudur.

13. İSRAİL-FİLİSTİN

Ortadoğu'da kalıcı barış, güvenlik ve istikrarın önündeki en büyük engellerden biri olan İsrail-Filistin ihtilafının, 1967 sınırları temelinde, başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız, egemen ve coğrafi bütünlüğe sahip bir Filistin Devleti'nin kurulması yoluyla çözüme kavuşturulması gerektiğini savunmayı sürdürüyoruz.

İki devletli çözüm vizyonunu ortadan kaldırmaya ve Filistin davasını tasfiye etmeye yönelik tektarafli ve uluslararası hukuka aykırı girişimlere karşı, uluslararası alanda en güçlü tepkiyi gösteren ülkelerin başında geliyoruz. Bu konudaki ilkeli tutumumuzu, İsrail'in Mayıs ayında Doğu Kudüs ve Batı Şeria'daki kışkırtıcı ve saldırgan eylemleri sonucunda bölgede yaşanan

tırmanma sırasında da koruduk. İsrail'in Gazze'de sivil hedeflere yönelik aşırı ve orantısız güç kullanımının durdurulması için gerek ikili düzeyde gerek İİT ve BM gibi uluslararası platformlarda yoğun girişimlerde bulunduk.

Filistin halkının davasını birlik içinde ve tek bir sesle savunmasını sağlayacak Filistinlilerarası uzlaşma sürecinde ilerleme kaydedilmesine yönelik desteğimizi de sürdürdük.

İsrail'le temas ve diyalogumuz ise, Filistin konusundaki görüş ayrılıklarımıza rağmen devam etmektedir. İsrail hükümetinin Filistin'e yönelik politikalarında değişikliğe gitmesi halinde, ilişkilerimizin karşılıklı çıkarlar temelinde ilerletilebilmesi mümkün olabilecektir.

14. KÖRFEZ ÜLKELERİ

Körfez İşbirliği Konseyi'nin (KİK) stratejik ortağı olarak, tüm Körfez bölgesinin güvenlik ve istikrarına büyük önem atfediyoruz.

Ocak ayındaki KİK Zirvesi'nde alınan karar doğrultusunda Körfez ihtilafının geride bırakılmasından ve bölge ülkeleri arasında diyalog kanallarının yeniden tesis edilmesinden memnuniyet duyuyoruz. Bu olumlu gelişmeden istifadeyle, tüm bölge ülkeleriyle ilişkilerimize her alanda ivme kazandırmayı hedefliyoruz.

Bölge ülkelerinin de, son dönemde uluslararası ve bölgesel konjonktürde yaşanan bazı değişikliklerin etkisiyle, Türkiye ile temas ve diyalog arayışına girdiklerini gözlemliyoruz. Bu yöndeki adımların güçlendirilmesinin, bölgemizin ve halklarımızın yararına olacağına inanıyoruz.

15. KUZEY AFRİKA

Kuzey Afrika ülkeleriyle halklarımız arasındaki güçlü bağların kuvvetlendirilmesi ile ilişkilerimizin bölgesel istikrar ve refaha katkı sağlayacak şekilde ve karşılıklı yarar zemininde mümkün olan her alanda geliştirilmesi, önceliklerimiz arasındadır. Bu bağlamda, **Mısır**'la karşılıklı olarak ortaya konulan irade temelinde ilişkilerin normalleştirilmesi imkânlarını görüşmek üzere siyasi istişare süreci başlatılmıştır.

Libya'da siyasi birliğin, kalıcı istikrar ve barışın tesisi amacıyla sağladığımız askeri ve güvenlik desteğinin de katkısıyla siyasi süreç ilerletilmiş, tüm ülkeyi temsil eden Milli Birlik Hükümeti göreve gelmiştir.

Nisan ayında Sayın Cumhurbaşkanımız ve Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Dibeybe'nin başkanlıklarında Ankara'da düzenlenen Türkiye-Libya Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin ilk toplantısında, Libya'yla ilişkilerimizin ahdi zeminine olan bağlılığımız karşılıklı olarak teyit edilmiştir. Milli Birlik Hükümeti'nin ihtiyaçları temelinde Libya'nın kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi, kurumların birleştirilmesi, kamu hizmetlerinin sağlanması, yeniden imar ve seçim sürecine desteğimizi sürdürmekteyiz.

16. GÜNEY KAFKASYA

Güney Kafkasya bölgesi, dış politikamızdaki öncelikli yerini korumaktadır.

Dost ve kardeş **Azerbaycan**'ın geçtiğimiz yıl haklı bir zaferle işgal altındaki topraklarını geri kazanmasının ardından, Güney Kafkasya'da barış ve istikrarın kalıcı olarak tesisi için önemli bir fırsat doğmuştur. Bu topraklarda başlatılan yeniden imar ve ihya seferberliğinde Azerbaycan'la dayanışma ve desteğimiz her alanda artarak devam etmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın 15 Haziran 2021 tarihinde gerçekleştirdikleri ziyarette imzalanan Şuşa Beyannamesi'yle stratejik ortaklık düzeyindeki ilişkilerimiz, "Tek Millet, İki Devlet" şiarının ruhuna uygun olarak müttefiklik mertebesine çıkartılmıştır. Şuşa Beyannamesi, Azerbaycan'la ilişkilerimizin her alanda daha da geliştirilmesine matuf tarihi bir yol haritası niteliğindedir.

Ülkemiz, Azerbaycan, Ermenistan ve RF liderleri arasında imzalanan 9 Kasım 2020 tarihli Ortak Bildiri'yle öngörülen ve Azerbaycan'ın Ağdam bölgesinde ihdas edilen Türk-Rus Ortak Merkezi marifetiyle faal görev icra etmekte, bölgenin güvenliğine, istikrarına ve taraflar arasında güven inşası sürecine katkıda bulunmaktadır.

Başta Azerbaycan ile Nahçıvan arasındaki Zengezur bağlantısının açılması olmak üzere, bölgedeki demir ve karayolu bağlantılarının yeniden tesisi, ekonomik faaliyetlerin başlaması ve bölge genelinde, Azerbaycan-Ermenistan ve Türkiye-Ermenistan ilişkilerini de içerecek şekilde kapsamlı

bir normalleşme sürecinin başlatılması önceliklerimiz arasındadır. Bu süreçte Azerbaycan'la yakın eşgüdüm içindeyiz.

Komşumuz **Gürcistan**'la sahip olduğumuz yakın işbirliği, stratejik ortaklığımız çerçevesinde 2021 yılında da sürdürülmüştür. Birlikte hayata geçirdiğimiz ulaştırma ve enerji nakil hatları ve karşılıklı üst düzey ziyaretlerle daha da pekişen ilişkilerimiz kapsamında, Gürcistan'ın Avrupa-Atlantik kurumlarıyla bütünleşmesine, ayrıca Abhazya ve Güney Osetya ihtilaflarının barışçı yollarla, Gürcistan'ın toprak bütünlüğü içinde çözüme kavuşturulmasına yönelik desteğimiz devam etmektedir.

17. ORTA ASYA

Ortak dil, tarih ve kültür bağlarına sahip olduğumuz **Orta Asya Cumhuriyetleri**'yle ilişki ve işbirliğimizi her alanda geliştiriyoruz. Bölgedeki kardeş ülkelerin bir yandan müreffeh, siyasi ve ekonomik bakımdan istikrarlı olmalarını, diğer yandan uluslararası toplumla bütünleşmelerini desteklemek, Orta Asya bölgesine yönelik politikamızın temelini oluşturmaktadır.

Bölge ülkeleriyle ilişkilerimiz yıl içerisinde her düzeyde gerçekleşen karşılıklı ziyaretler ve Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi toplantılarıyla ivme kazanmıştır.

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) de faaliyetlerini yoğun biçimde sürdürmektedir. Özellikle ülkemizin ön aldığı etkin girişimlerle uluslararası görünürlüğü giderek artan Türk Konseyi, Orta Asya bölgesinin ötesine geçerek uluslararası konulardaki siyasi istişarelerimiz için önemli bir platform haline gelmiştir.

2020 yılında salgın nedeniyle fiziksel olarak gerçekleştirilemeyen Türk Konseyi 8. Zirve toplantısı, "Yeşil Teknolojiler ve Dijital Çağda Akıllı Şehirler" temasıyla 12 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da düzenlenecektir. Zirve vesilesiyle Dönem Başkanlığı da ülkemize geçecektir.

18. GÜNEY ASYA

Güney Asya bölgesinin güvenlik ve refahı için kilit konumda bulunan **Afganistan**'da barış ve istikrarın temini için desteğimiz sürmektedir.

Taliban'ın 15 Ağustos 2021 tarihinde ülkede yönetimi fiilen ele geçirmesinden sonra ilan edilen Geçici Hükümet'le kademeli angajman politikası izlemekteyiz. Temaslarımızda, Afganistan'da kalıcı barış ve istikrar ile kalkınma için kapsayıcı ve ülkenin tüm kesimlerinin layığıyla temsil edildiği bir hükümet kurulmasının önemini vurguluyoruz. 14-15 Ekim 2021 tarihlerinde Ankara'ya gayriresmi bir çalışma ziyareti gerçekleştiren Geçici Hükümet'in Dışişleri Bakan Vekili başkanlığındaki heyetle yapılan görüşmelerde bu beklenti yinelenmiş, temel insan haklarına riayet edilmesinin, kadınların iş ve sosyal hayata katılımının ve kız çocuklarına eğitim olanağı sağlanmasının önemi dile getirilmiştir.

Ülkemiz, Türk Kızılayı ve STK'larıyla, insani bakımdan zor bir dönemden geçmekte olan Afgan halkının yanında yer almaya devam etmekte, uluslararası toplantı ve temaslarda da Afganistan'ın bu kritik dönemde yalnız bırakılmaması gerektiği yönünde mesajlar vermektedir.

Güney Asya'da barış ve istikrarın diğer bir önemli unsuru olan **Keşmir** bağlamında ilkeli tutumumuzu, güçlü desteğimizi ve Keşmir halkıyla dayanışmamızı vurgulamaya devam ediyoruz. Meselenin ancak BM Güvenlik Konseyi kararlarına uygun şekilde, diyalog yoluyla ve Keşmir halkının beklenti ve çıkarları doğrultusunda çözümüyle bölgeye kalıcı barışın gelebileceğine işaret ediyoruz.

Pakistan'la mükemmel düzeydeki siyasi ilişkilerimizin ticaret, karşılıklı yatırımlar, savunma sanayi, turizm ve kültür gibi alanlardaki işbirliğiyle güçlendirilmesi yönünde iki tarafta da gerekli irade bulunmaktadır. Bu amaçla oluşturulan Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey (YDSK) mekanizmasının 7. toplantısının 2021 son çeyreğinde gerçekleştirilmesi için planlama yapılmaktadır.

Hindistan'la ilişkilerimizi karşılıklı yarar temelinde geliştirmeyi hedefliyoruz. Büyüme potansiyeli yüksek olan iki G20 üyesi olarak Türkiye-Hindistan arasında başta karşılıklı yatırımların artırılması olmak üzere önemli bir potansiyel bulunmaktadır.

19. YENİDEN ASYA

Dünya nüfusunun beşte üçüne evsahipliği yapan Asya'nın, 2040 yılı itibarıyla küresel GSYİH'nın yarısından fazlasını ve 2050'ye gelindiğinde ise dünya üretiminin yarısından fazlasını karşılaması beklenmektedir. Küresel mal ticaretinin üçte biri hâlihazırda Asya kıtasında gerçekleşmektedir. Geleceğin teknoloji ve finans merkezleri de Asya'da yapılanmaktadır.

2019'da başlattığımız **Yeniden Asya girişimi**, Asya'daki dönüşümün ortaya çıkardığı fırsatların ve bölge ülkeleriyle her alandaki işbirliği potansiyelinin karşılıklı yarar temelinde daha etkin biçimde değerlendirilmesi hedefine yöneliktir. Girişim kapsamında kurulan eşgüdüm ve uygulama mekanizmaları düzenli şekilde toplanmaktadır.

Son dönemdeki jeopolitik gelişmeler, bu coğrafyanın sadece ekonomik ve ticari yönüyle değil, siyasi ve güvenlik boyutlarıyla da yeni bir rekabet alanı haline geldiğine işaret etmektedir. Kıtanın dinamik dönüşümü doğrultusunda Asya politikalarımızın kapsamlı ve sistematik bir strateji temelinde geliştirilmesini hedefleyen Yeniden Asya girişimimizin önemi, aradan geçen sürede daha net şekilde ortaya çıkmıştır.

20. ASYA-PASİFİK

İhracat pazarlarımızın çeşitlendirilmesi ve ülkemize doğrudan yabancı yatırım çekilmesini teminen Güneydoğu Asya ve Pasifik ülkeleriyle ilişkilerimizde son yıllarda önemli mesafe katedilmiştir. Bölge ülkeleriyle ikili ve çoktarafli düzlemlerde daha yakın etkileşim içinde olmaya özen gösteriyoruz.

Doğu Asya bölgesindeki ülkelerle de ilişkilerimizi çok boyutlu dış politikamız ve Yeniden Asya Girişimimiz kapsamında geliştirmeye devam ediyoruz.

Çin Halk Cumhuriyeti'yle ilişkilerimizi milli menfaatlerimiz ile küresel barış ve istikrara hizmet edecek şekilde geliştirirken, soydaşlarımız Uygur Türkleri'nin ve diğer Müslümanların temel hak ve özgürlüklerinin korunmasına önem atfediyoruz.

Uygur Türkleri ve diğer Müslüman azınlıkların durumuna ilişkin hassasiyet ve beklentilerimizi Çin’le her düzeydeki ikili temaslarımızda aktarıyor, ayrıca BM başta olmak üzere uluslararası platformlarda kararlılıkla vurguluyoruz.

Doğu Asya bölgesindeki stratejik ortaklarımızdan **Japonya ve Kore Cumhuriyeti**’yle ilişkilerimiz olumlu mecrada ilerlemektedir. İki ülkeyle ticaret hacmimizin dengeli ve sürdürülebilir şekilde artırılmasına yönelik gayretlerimiz çerçevesinde, Japonya’yla Ekonomik Ortaklık Anlaşması imzalanması ve Kore ile Japonya’nın ülkemizdeki yatırımlarının artırılması için çalışmalarımıza devam ediyoruz.

Toplam 10 üye ülkenin yer aldığı **Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN)**, dünyanın en büyük 5. ekonomik bloğunu oluşturmaktadır. 3,4 trilyon Dolar’lık ticaret hacmi ve serbest ticaret hedefi, ASEAN’ı küresel ekonomi için kritik bir merkez haline getirmektedir.

2017 yılında ASEAN’ın sektörel diyalog ortağı (SDP) olan ülkemiz, “diyalog ortağı” statüsünü hedeflemektedir. SDP kapsamındaki 3. Türkiye-ASEAN Üçlü İşbirliği Toplantısı’nı, ASEAN Dönem Başkanı ve ASEAN Genel Sekreteri’yle birlikte 19 Ağustos 2021 tarihinde videokonferans yöntemiyle düzenledik.

Rohinga Müslümanları’nın, Myanmar’ın Arakan Eyaleti’ndeki yurtlarından şiddet olayları sonucu kaçarak mülteci durumuna düşmeleri, bölgede son yıllarda yaşanan en büyük insani trajediye sebep olmuştur.

Şubat ayında Myanmar Silahlı Kuvvetleri’nin yönetime el koymasıyla derinleşen istikrarsızlık ortamı, halihazırda ağır şartlar altında yaşayan Rohinga Müslümanları’nın durumunu daha da kötüleştirmiştir. Rohingalı kardeşlerimizin güvenli bir şekilde evlerine dönebilmelerini sağlayacak kalıcı bir çözümün bulunmasına ilişkin uluslararası topluma yönelik çağrılarımızı sürdürüyoruz. Myanmar’daki 100 bini aşkın ülke içi mülteci ve Bangladeş’teki 1 milyonu aşkın sığınmacının içinde buldukları zor şartları hafifletmeye gayret ediyoruz. TİKA, AFAD, Sağlık Bakanlığı, Kızılay ve Diyanet Vakfı başta olmak üzere kamu kurumlarımız ve sivil toplum kuruluşlarımız eliyle Rohinga mültecilere ulaştırdığımız yardımları bundan sonraki dönemde de sürdüreceğiz.

21. AFRİKA

Afrika'yla ilişkilerimizi ve işbirliğimizi güçlendirmeye önem veriyoruz. Afrika'nın "daha iyi bir Kıta" vizyonunu paylaşıyor, bölgenin barış ve istikrarı ile ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunuyor; ilişkilerimizi eşit ortaklık ve karşılıklı yarar temelinde geliştirmeyi amaçlıyoruz.

Dış politikamızın temel girişimleri arasında yeralan Afrika Açılımı ve Afrika Ortaklık Politikamız, kamu kurumları, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve insani yardım örgütlerinin faaliyetleriyle başarıya ulaşmıştır.

Afrika'yla ilişkilerimiz, karşılıklı üst düzey ziyaretlerle ivme kazanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız, en son Ekim ayında gerçekleştirdiği Angola, Togo ve Nijerya ziyaretleri dahil, bugüne kadar 30 Afrika ülkesini ziyaret etmiştir.

Afrika Kıtası'ndaki sayıları 43'e ulaşan Büyükelçiliklerimize yenilerini eklemeyi, 25,3 milyar Dolar'ı bulan ticaret hacmimizi önümüzdeki dönemde 50 milyar Dolar'a çıkarmayı hedefliyoruz.

Türk firmaları, Afrika genelinde üstlendikleri 70 milyar Dolar'ı aşan projelerle hızla büyümeye devam ederken, doğrudan yatırımlarımızın toplam değeri de 6 milyar Dolar'ı geçmiştir. 21-22 Ekim'de İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz Türkiye-Afrika 3. Ekonomi ve İş Forumu geleceğe dair vizyonumuzun şekillendirilmesinde fayda sağlamıştır.

Somali, Sudan, Mali, Gine ve Sahel bölgesindeki gelişmeleri de yakından takip ediyor, bölgenin istikrarı için desteğimizi sürdürüyoruz. Stratejik ortağı olduğumuz **Afrika Birliği'yle** ilişkilerimiz de her geçen gün güçlenmekte ve kurumsallaşmaktadır. Üçüncü **Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi**'ni, Sayın Cumhurbaşkanımızın evsahipliğinde 17-18 Aralık 2021 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştireceğiz.

22. LATİN AMERİKA-KARAYİPLER

İlişkilerimizin son yıllarda büyük ivme kazandığı Latin Amerika ve Karayipler (LAK) bölgesiyle işbirliğimiz, salgın döneminde de olumlu seyrine devam etmiştir. Bölge ülkeleriyle karşılıklı olarak diplomatik

temsilciliklerimizin sayısının artması ve ilgili kuruluşlarımızın bölgedeki çalışmaları ilişkilerimizin derinleştirilmesine önemli katkıda bulunmaktadır.

2002 yılında 1 milyar Dolar olan ticaret hacmimiz, 2020’de 10 milyar Dolar’ı aşmış ve karşılıklı yatırımlarımız tarihteki en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Salgına rağmen 2021 yılında da bölgeyle ticaretimizin artması, karşılıklı ziyaretlerin devam etmesi, karşılıklı sosyal ve kültürel etkileşimin güçlenmesi, bölgeyle ilişkilerimizin kalıcı nitelik kazandığına işaret etmektedir.

Bölgenin en geniş katılımlı parlamenter kuruluşu olan Latin Amerika ve Karayipler Parlamentosu’nun (PARLATINO) Başkanı’nın ülkemizi ziyareti sırasında imzalanan anlaşma ile TBMM’nin PARLATINO’ya gözlemci üye olması da ilişkilerimizin parlamenter diplomasi boyutunda önemli bir gelişme teşkil etmiştir.

23. KÜRESEL SALGIN SÜRECİNDE ATTIĞIMIZ ADIMLAR

Küresel düzeyde etkileri devam eden salgının uluslararası seyahatlere ve turizme etkilerini asgari düzeye çekmek için çalışmalarımızı bu yıl da sürdürdük. Ülkemize yönelik seyahat kısıtlamalarının kaldırılması amacıyla temas, diyalog ve bilgi alışverişine önem verdik; aşı sertifikalarımızın ikili ve çoktarafli düzenlemelerle tanınması dahil çeşitli girişimlerde bulunduk. AB’nin “Dijital Kovid-19 Sertifikası” sistemine dahil olmamızın yanısıra Avrupa’da 16 ülkeyle aşı sertifikalarını tanıma düzenlemeleri gerçekleştirdik.

Ülkemiz salgının üstesinden ancak küresel dayanışmayla gelinebileceği anlayışıyla, bugüne kadar 160 ülke ve 12 uluslararası kuruluşa yardım sağlamış; 10 ülkeye de hibe yoluyla aşı desteğinde bulunmuştur.

TURKOVAC ve diğer milli aşılarımız kullanıma hazır olduğunda, bunların tüm insanlığın istifadesine sunulmasını, böylece aşı adaletsizliğinin giderilmesine katkı sağlamayı hedefliyoruz.

24. TERÖRİZMLE ULUSLARARASI ALANDA MÜCADELE

Ülkemiz, terörizmle mücadelenin diplomasi boyutunda ikili ve çoktarafli platformlardan istifadeyle etkin çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çerçevede, kapsamlı bir strateji temelinde hareket ederek terörle mücadelemizde propaganda, eleman temini, lojistik, finansman gibi boyutları da gözönünde bulunduruyor; ayrıca, terör örgütleri arasında ayırım gözetmeksizin mücadelenin esas olması gerektiğini vurguluyoruz.

PKK/PYD/YPG/SDG, FETÖ, DEAŞ başta olmak üzere terör örgütlerinin yurtdışındaki faaliyetlerinin önlenmesi, bu bağlamda iletilen iade ve malvarlığının dondurulması taleplerimizin karşılanması beklentilerimizi, girişimlerimizde ifade ediyoruz. Bazı ülkeler ve uluslararası örgütlerce sergilenen ve terörle mücadele çabalarına zarar verebilecek nitelikteki tutum ve faaliyetlere karşı da tepkimizi ortaya koyuyoruz.

Ayrıca, BM, AGİT, Avrupa Konseyi, Terörle Mücadele Küresel Forumu, DEAŞ'a karşı Mücadele Uluslararası Koalisyonu gibi çoktarafli platformlarda yürütülen çalışmalara etkin katkıda bulunuyor, ilgili kurumlarımızın eğitim ve teçhizat desteğiyle, ortaklarımızın terörle mücadele alanındaki kapasite gelişimine destek oluyoruz.

Yurtdışındaki FETÖ iltisaklı okullar/eğitim kurumlarına yönelik mücadelemiz ise Türkiye Maarif Vakfı'yla (TMV) eşgüdüm halinde sürmektedir. Bugüne kadar 43 ülkede FETÖ iltisaklı okul ve dil kurslarının faaliyetleri kısmen ya da tamamen sonlandırılmış, bunların 21'inde okullar TMV'ye devredilmiş, 29 ülkede ise Vakıf tarafından yeni okullar açılmıştır.

25. 1915 OLAYLARI

Ülkemiz aleyhine çeşitli siyasi saikler ve konjonktürel mülahazalarla gündeme getirilen, tarihi ve hukuki temelden yoksun sözde soykırım iddialarıyla ilgili tutumumuz, her vesileyle ve tüm düzeylerde sarıh biçimde vurgulanmaktadır.

ABD Başkanı'nın ve ardından Letonya Parlamentosu'nun bu yıl yaptığı açıklamalar da tümüyle reddedilmiş ve tel'in edilmiştir.

Türkiye karşıtı radikal çevrelerin, üçüncü ülke parlamentoları veya siyasetçilerin hukuken hükümsüz kararlara harcadıkları enerjinin bölgemizdeki huzur, barış ve istikrar ortamına da herhangi bir katkısı olamayacağı aşikârdır. Ülkemizin 1915 hadiselerine yaklaşımını şekillendiren temel unsurlar, hakkaniyet, özgüven ve açıklıktır. 2005 yılında Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakanlığı döneminde Ermenistan Cumhurbaşkanı'na gönderdiği mektuptaki Ortak Tarih Komisyonu önerisi halen geçerlidir. Doğru bilgi ve bilimsel temelli bir yaklaşım için tarihin acılı sayfalarıyla ilgili olarak önyargısız, adil ve kapsamlı bir inceleme yapılması, ilgili tüm arşivlerin araştırılması gerekir.

Beklentimiz, ilgili tüm tarafların samimiyet ve özgüven içerisinde gerçeğin tam, adil ve dürüst şekilde ortaya konması için diyalogdan yana bir tutum sergilemeleridir.

26. İNSAN HAKLARI

Demokrasiye ve insan haklarına saygılı bir hukuk devleti olarak, insan haklarının küresel ölçekte korunmasını, dış politikamızın vazgeçilmez bir unsuru telakki ediyoruz. Bu anlayış temelinde BM, AGİT, Avrupa Konseyi ve AIHM başta olmak üzere insan hakları alanında ilgili tüm uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla işbirliğimizi kesintisiz sürdürüyoruz.

Ülkemizin menfaatleri ve öncelikleri doğrultusunda insan haklarının çeşitli boyutlarına ilişkin karar tasarılarına, açıklamalara ve faaliyetlere destek vermeye devam ediyoruz. Özellikle ırkçılık, yabancı düşmanlığı, İslam karşıtlığı, göçmen ve mülteciler, çocuk ve engelli hakları gibi konuların uluslararası örgütlerin gündeminde üst sıralarda yer alması için gayret sarf ediyoruz.

Uluslararası kuruluşlarda ülkemizin adayları destek görmeye ve önemli görevleri üstlenmeye devam etmektedir. BM Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Komitesi'ne Doç. Dr. Gün Kut'un 2021 yılında üçüncü kez en üst sıralarda seçilmesi, bunun son örneklerindedir.

ABD, Kanada, Yeni Zelanda, Fransa, Almanya, Hollanda, İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandiya Büyükelçiliklerinin 18 Ekim akşamı sosyal medyadan duyurulan ortak açıklaması sonrasında ilgili Büyükelçiler ve Maslahatgözarlar Bakanlığımıza çağırılarak teamüllere aykırı sözkonusu

açıklamanın reddedildiği ve kınandığı vurgulanmış, ilgili Büyükelçilikler benzer bir açıklama yapmama konusunda uyarılmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımızdan ve kamuoyundan da gelen tepkiler üzerine, 10 büyükelçilik, ABD Büyükelçiliğinin yayımladığı, içişlerine, yargı ve iç siyasete karşımama anlamına gelen Viyana Sözleşmesi'nin 41. maddesine saygılı olacaklarını teyit etmişlerdir. Bu tür hadsiz hareketlere müsamaha göstermeyeceğimiz bir kez daha gösterilmiştir.

27. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

BM 75. Genel Kurul Başkanlığı görevini bir yıl boyunca Büyükelçi Volkan Bozkır üstlenmiştir. BM tarihinde ilk defa bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, BM sistemindeki bu en üst düzeyli görevi yürütmüştür.

Sayın Bozkır'ın üstlendiği bu önemli görev boyunca ortaya koyduğu gerçekçi, kararlı ve duyarlı liderlik, uluslararası toplum ve BM camiasınca da takdirle karşılanmıştır.

Başta İstanbul olmak üzere, ülkemizin bir BM merkezi haline getirilmesi hedefi doğrultusunda Ankara'da BM Evi, İstanbul'da BM Kalkınma Eşgüdüm Ofisi, BM Medeniyetler İttifakı Bölgesel Ofisi ve BM Gençlik Merkezi tesisine yönelik süreçler devam etmektedir.

Son olarak, BM İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi'nin küresel operasyonlardan sorumlu mevcudiyetinin İstanbul'a taşınmasını öngören evsahibi ülke anlaşması Ocak 2021'de imzalanmıştır.

Küresel barış ve istikrarın güçlendirilmesi anlayışıyla ülkemiz, 6 farklı BM misyonuna 1 korvet sınıfı deniz unsurunun yanısıra 150 personelle katkıda bulunmaktadır.

28. NATO ve ULUSLARARASI GÜVENLİK KONULARI

Ülkemizi doğrudan hedef alan terör tehdidinin yanısıra, Avrupa-Atlantik coğrafyasında, hibrid faaliyetlerden kitlesel göçe, insani krizlerden salgınlara uzanan çok çeşitli ve ciddi güvenlik sınamalarıyla karşı karşıyayız. Jeostratejik konum itibarıyla tüm bu güvenlik sınamalarından doğrudan etkilenen ülkemiz, bu risk ve tehditlerle baş etmesini sağlayacak güç ve olanaklara sahiptir.

2022'de 70. yılını kutlayacağımız NATO üyeliğimiz, bu gücümüzü pekiştiren, güvenlik ve savunma ihtiyaçlarımızı karşılama imkânımıza güç katan önemli bir unsurdur.

Türkiye, NATO harekât ve misyonlarına düzenli şekilde ve kapsamlı katkı sağlamayı sürdürmektedir. Ülkemiz, NATO bütçesine en fazla katkı yapan ilk 8 müttefikten biridir. NATO harekât ve misyonlarına en fazla katkı yapan ilk 5 müttefik arasında yer alan ülkemiz, Çok Yüksek Hazırlık Seviyeli Görev Gücü'nün 2021 yılında Çerçeve Ülke sorumluluğunu başarıyla üstlenmiştir. KFOR Harekâtı kapsamında Kosova'da bir birliğimiz görev yapmaktadır.

Eylül ayında sona eren Afganistan'daki Kararlı Destek Misyonu kapsamında Çerçeve Ülke olarak, Kabil Uluslararası Havaalanı'nın güvenlik ve işletmesine ilişkin sorumluluklar üstlendik ve tahliye çalışmalarını son güne kadar destekledik. Keza, NATO Irak Misyonu'na da katkıda bulunmaktayız.

NATO'nun günümüz koşullarına göre kendini uyarlamasına dönük çabalarda da etkin rol üstleniyoruz. Beklentilerimizin 2021 Brüksel Zirvesi'nde kabul edilen NATO 2030 gündemine ve Madrid'de düzenlenecek NATO Zirvesi'nde kabul edilmesi beklenen Stratejik Konsept'in hazırlanması sürecine yansıtılması için yoğun biçimde çalışıyoruz. NATO'nun geleceğinde söz sahibi olmaya devam etme kararlılığımızda.

29. AĞIT, SİLAHSIZLANMA VE SİLAHLARIN KONTROLÜ

Silahların kontrolü, silahsızlanma ve yayılmanın önlenmesi konularına önem atfediyoruz. Kitle imha silahlarının yayılması ve teröristler tarafından ele geçirilmesi sadece bölgesel değil, küresel barış ve güvenlik için de ciddi bir tehdittir. Uluslararası toplumun, işbirliği içerisinde, silahsızlanma ve silahların yayılmasının önlenmesi hedefi doğrultusunda, daha güvenli ve istikrarlı bir dünya için çaba göstermesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, son yıllarda bu alanlarda bir gerileme yaşanmaktadır. Orta Menzilli Kuvvetler Antlaşması sonlanmış; Açık Semalar Antlaşması'nın önemli iki tarafı Antlaşma'dan çekilmiştir. İran'ın nükleer

programına ilişkin Kapsamlı Ortak Eylem Planı konusunda belirsizlikler sürmektedir. Öte yandan, bu yılın başında ABD ve RF arasındaki Yeni START Antlaşması'nın (Stratejik Silahların Azaltılması Antlaşması) beş yıl süreyle uzatılmasından, ayrıca iki ülke arasında başlatılan Stratejik İstikrar Diyalogu'ndan memnuniyet duyuyoruz.

Ülkemiz kimyasal silahların kullanımını nerede, kim tarafından ve hangi koşullar altında olursa olsun şiddetle kınamaktadır. Günümüzde çeşitli bölgelerde tekrar kimyasal silah kullanıldığına şahit olmamız endişe vericidir.

Uzun ve ayrıntılı diplomatik müzakereler neticesinde uzlaşarak imzalanan, sözleşme ve antlaşmaların tam uygulanması ve güçlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Karşılıklı diyalog, şeffaflık ve güven artırıcı önlemlere yatırım yaparak varolan düzenlemelerin güçlendirilmesi, mevcut eğilimi tersine çevirebilecektir.

Türkiye, AGİT kapsamındakiler dâhil, üyesi olduğu tüm antlaşma ve düzenlemelerde bu yaklaşımı savunmakta, bu doğrultuda çoktarafli diplomasiye etkin katkı sağlamaktadır. Kapsamlı güvenlik anlayışına sahip AGİT'in çalışmalarına da katkı sağlamayı sürdürmekteyiz.

30. İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI

İslam dünyasını ilgilendiren meselelerin ele alınmasında önemli bir siyasi platform işlevi gören İİT'in çalışmalarına bu yıl içerisinde de etkin katkı sağladık. Bu bağlamda, Filistin, Afganistan ve İslam karışitlığıyla mücadele başta olmak üzere İslam dünyasını yakından ilgilendiren meselelere ilişkin düzenlenen üst düzeyli etkinlikler, bu konulardaki yaklaşımlarımızın uluslararası toplumla paylaşılmasına imkan tanımıştır.

Bu çerçevede, 2021 yılında İİT Dışışleri Bakanları düzeyinde Filistin konulu Olağanüstü İcra Komitesi Toplantısı'nın yanısıra, Bilim-Teknoloji 2. Zirvesi, Kadından Sorumlu Bakanlar 8. Konferansı ile evsahipliğini yaptığımız İİT Gıda Güvenliğı ve Tarımsal Kalkınmadan Sorumlu 8. Bakanlar Konferansı gibi üst düzeyli etkinliklere katılım sağladık.

Ülkemizin girişimleriyle başlatılan İİT'in kurumsal yapısının güçlendirilmesine ve Teşkilat'ın daha etkin bir yapıya kavuşturulmasına yönelik çalışmalarımıza devam edeceğiz.

31. BÖLGESEL EKONOMİK ÖRGÜTLER

Ülkemizin kuruluşuna öncülük ettiği ve Sekretaryasına İstanbul'da evsahipliği yaptığı **Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nü** (KEİ) bölgesel işbirliğinin geliştirilmesine yönelik önemli bir platform olarak görüyoruz.

Kurumsallaşmasını tamamlayan KEİ'deki reform çalışmalarını proje ve sonuç odaklı işbirliğinin geliştirilmesi bağlamında destekliyoruz.

Kurucusu olduğumuz ve Sekretarya'sına keza İstanbul'da evsahipliği yaptığımız **Gelişen Sekiz Ülke Teşkilatı'nın** (D-8) Dönem Başkanlığı'nı, 8 Nisan'da düzenlediğimiz çevrimiçi Zirve toplantısıyla Bangladeş'e devrettik. D-8'in etkinliğinin artırılması ve farklı coğrafyalardaki ülkeleri de içine alarak genişlemesi için çabalarımızı sürdüreceğiz.

Yine kurucusu olduğumuz **Ekonomik İşbirliği Teşkilatı** (EİT) Dönem Başkanlığımızı 4 Mart'ta düzenlediğimiz çevrimiçi Zirve toplantısıyla Türkmenistan'a devrettik. EİT'in verimliliğinin artırılması, inovasyon odaklı projelerin önceliklendirilmesi ve bölgesel ticaretin geliştirilerek kolaylaştırılmasına hizmet edecek bir reformun hayata geçmesi için çaba gösteriyoruz.

32. BARIŞ İÇİN ARABULUCULUK

Girişimci ve insani dış politikamızın ana unsurlarından biri olan ve BM Şartı'nda yer bulan arabuluculuk konusunda, küresel ölçekte öncü bir rol üstleniyoruz. BM, AGİT ve İİT'te tesis edilen Arabuluculuk Dostlar Grupları'nda aynı anda eşbaşkanlık yapmamız, bu alanda markalaşan rolümüzün önemli bir göstergesidir.

Bu kapsamda, arabuluculuk konusunda BM'de 4 Genel Kurul Kararı'nın, İİT'te ise 3 Dışişleri Bakanları Konseyi Kararı'nın kabul edilmesine öncülük ettik. Arabuluculuk konusunda farkındalık yaratma ve kapasite inşası çalışmalarına katkıda bulunuyor; bu çerçevede İstanbul Arabuluculuk

Konferansları düzenliyor; bu alanda öndegelen ülke ve örgütlerle istişareler gerçekleştiriyoruz. Bugüne kadar 7 kez İstanbul Arabuluculuk Konferansı, 3 defa İİT Üyesi Ülkeler Arabuluculuk Konferansı ve 2 dönem Barış İçin Arabuluculuk Sertifika Programı gerçekleştirdik.

33. ANTALYA DİPLOMASİ FORUMU

Antalya Diplomasi Forumu'nun (ADF) ilkinin 18-20 Haziran 2021 tarihlerinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde, "Yenilikçi Diplomasi: Yeni Dönem, Yeni Yaklaşımlar" temasıyla gerçekleştirdik. 11 Devlet ve Hükümet Başkanı, 45 Bakan ile 60 uluslararası örgüt üst düzey temsilcisinin de aralarında bulunduğu ve 2.000 konuğun katıldığı Forum çerçevesinde, iki liderler paneli, 15 alt panel, 3 ADF Söyleşisi, 2 ADF Yuvarlak Masa Oturumu, 3 yan etkinlik ve 1 Gençlik Forumu düzenlenmiştir.

Forum, çeşitli medya kanallarında ve uluslararası basın-yayın organlarında geniş yer bulmuş; sosyal medyada da yüksek bir etkileşim oranı elde etmiştir.

ADF, diplomasinin düşünce boyutunda Türkiye'nin etkinliğinin ve itibarının vurgulanması açısından ülkemiz için önemli bir kazanım olmuş, şimdiden bu alanda öndegelen forumlarla anılır hale gelmiştir. Forum, küresel ve bölgesel meseleler hakkında siyaset, bilim, medya ve işdünyası temsilcileri arasında verimli bir iletişim sağlayan, dış politika sorunlarına yaratıcı çözüm önerileri getiren bir girişim olarak varlığını sürdürecektir.

ADF'nin ikincisini 11-13 Mart 2022 tarihlerinde düzenleyeceğiz.

34. BÜYÜKELÇİLER KONFERANSI

Bakanlığımız tarafından 2008 yılından bu yana düzenli olarak gerçekleştirilen ve merkez ile yurtdışı teşkilatında görevli tüm Büyükelçilerimizin biraraya geldiği Büyükelçiler Konferansı, Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere üst düzey yetkililerimizden talimat alma, dış politikamızı ilgilendiren uluslararası eğilimleri değerlendirme ve önümüzdeki döneme dair önceliklerimizi belirleme imkanı sunmaktadır.

Hükümet yetkililerimizin yanısıra eşgüdümlü çalıştığımız başlıca kurumların yöneticileri, yabancı ülke ve örgütlerden üst düzey şahsiyetler, akademi, sivil toplum ve işdünyası temsilcilerinin de katıldıkları Konferans, dış politikamızın güncel gelişmeler ışığında şekillenmesinde faydalı bir istişare platformu görevi görmektedir.

Koronavirüs salgını nedeniyle 12. Büyükelçiler Konferansı, 9-10 Kasım 2020 tarihlerinde nedeniyle merkezde görevli Büyükelçilerimizin fiziksel olarak, yurtdışındaki Büyükelçilerimizin ise çevrimiçi katıldıkları karma bir formatta tertiplenmiştir. “Milli Egemenliğin 100. Yılında Türk Diplomasisi: Gelenekten Geleceğe” temasıyla düzenlenen Konferans, yerli bir firmamızın sunduğu altyapı üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Büyükelçiler Konferansı'nın 2022 yılında yeniden fiziksel olarak gerçekleştirilmesi için çalışmalarımız sürmektedir.

35. DİJİTAL DİPLOMASI

Dijitalleşme ve yeni teknolojiler, hayatın her alanını değiştirmekte, diplomasiyi de çeşitli açılardan etkilemektedir. Dijital çağda diplomatların sahip olmaları gereken teknolojik becerilerin geliştirilmesi, büyük veri ile yapay zeka başta olmak üzere teknolojik imkanlardan dış politikamızın tüm boyutlarında en kapsamlı şekilde istifade edilmesi amacıyla 2019'da ilan ettiğimiz “Dijital Diplomasi” girişimimizi çerçevesinde, konsolosluk hizmetlerinden kamu diplomasisine, siber güvenlikten dış politika analizine kadar her kulvarda teknolojinin dönüştürücü gücünden istifade etmeyi amaçlıyoruz. Bakanlığımın ilgili birimleri bu konudaki çalışmalarını sürdürmektedir.

36. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA, İNSANİ ve KALKINMA YARDIMLARIMIZ

Koronavirüs salgının olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla, çoktarafli ve uluslararası platformlarda gerçekleştirilen çalışmalarda etkin rol alıyoruz. Bu çerçevede, G20'de en yoksul ülkeler için borç erteleme girişimlerini, toparlanma sürecinin desteklenmesi için IMF'de Özel Çekme Hakları tahsisini ve Dünya Bankası'nın bu kapsamdaki çalışmalarını destekledik.

Salgın, özellikle düşük gelirli ve en az gelişmiş ülkelerin BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri yolunda ve İstanbul Eylem Programı çerçevesinde güçlükle elde ettikleri kazanımları tehlikeye sokmuştur. **En Az Gelişmiş Ülkelerin Dostları Grubu Eşbaşkanı** olarak, çoktarafli girişimlere desteğimizin yanısıra ikili düzeyde de sağladığımız yardımlarla topyekun toparlanma ve kalkınma çabalarına katkıda bulunmayı sürdürüyoruz.

Öte yandan, bu süreçte, dijitalleşmenin sunduğu fırsatların faydalı ve kapsayıcı bir şekilde kullanılmasının zarureti de ortaya çıkmıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki dijital uçurumun kapatılması amacıyla ülkemizin evsahipliği yaptığı En Az Gelişmiş Ülkeler için **BM Teknoloji Bankası**'nın oynayabileceği önemli rol teyit edilmiştir.

Resmi kalkınma yardımlarımızın milli gelirimize oranı 2020 yılında da BM hedefinin (%0,7) üzerinde bir seviyede (%1,12) gerçekleşmiş; Türkiye bu alanda lider ülkeler arasında yer almaya devam etmiştir.

2021 Küresel İnsani Yardım Raporu'na göre ülkemiz, gerçekleştirdiği 8,036 milyar Dolar tutarındaki insani yardımla, ABD'nin ardından ikinci sırada yer almaktadır. Gayrisafi milli gelirin %0,98'ini insani yardım için ayıran ülkemiz, "dünyanın en cömert ülkesi" konumunu korumaktadır.

37. ÜLKEMİZDE GEÇİCİ KORUMA ALTINDA BULUNAN SURİYELİLER VE GÖÇ KRİZİ

Son 7 yıldır dünyada en çok mülteciye evsahipliği yapan ülkemiz, insani sorumluluğu ve gelenekleri çerçevesinde 3,7 milyonu Suriyeli, 4 milyondan fazla yerinden edilmiş yabancı için güvenli liman konumundadır. Suriye krizinin başından beri, adil yük ve sorumluluk çağrılarımıza rağmen bugüne kadar Suriyeliler için yapılan uluslararası yardım maalesef sınırlı kalmıştır.

Türkiye'nin yeni bir kitlesel göç riskini üstlenecek kapasitesinin bulunmadığını her fırsatta vurgulamaktayız. AB'nin, yükümlülüklerini ihlal etmek suretiyle göçü sınırda durdurmak ve yükü Türkiye gibi AB'ye sınırdaş ülkelerin sırtına yüklemek istemesinin yarattığı sorunları gündemde tutacağız.

Ülkemiz, 18 Mart Mutabakatı çerçevesinde üzerine düşeni fazlasıyla yapmıştır. AB'nin de yükümlülüklerini yerine getirmesi, Suriyelilerin geri

dönüşü konusunda ülkemizin çabalarını desteklemesi ve Gönüllü İnsani Kabul Programı'nı başlatması gerekmektedir. AB ve bağlı ajanslarının, Yunanistan'ın uluslararası hukuka aykırı olarak sığınmacıları geri itmesine ve sığınmacılara kötü muamele etmesine göz yummasına rağmen, Yunanistan'ın insan hakları ihlallerini her platformda ifade etmekteyiz.

38. ENERJİ ve ULAŞTIRMA

Enerji arz güvenliğimizi güçlendirmek için güzergâh ve kaynak çeşitlendirmesini sağlamak, bölgesel ve küresel enerji güvenliğine katkıda bulunmak ve enerji alanında bölgesel ticaret merkezi konumuna gelmek, enerji stratejimizin uluslararası boyutunu içeren unsurlarıdır.

Doğu ile Batı arasında bağlantısallığın geliştirilmesine yönelik büyük projelere imza atıyoruz. Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridor, tarihi İpek Yolu'nun canlandırılmasının en önemli bileşenlerinden biridir. Enerjiyi bir diyalog ve işbirliği alanı olarak görüyor, bunun diğer bölge ülkeleri tarafından da benimsenmesini istiyoruz. Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarının geliştirilmesinde, bu kaynaklardan istifade edilmesinde ve gelecekte Avrupa'ya iletilmesinde en ekonomik ve güvenli güzergâhın ülkemiz olduğunu vurguluyoruz.

Avrupa'nın enerji arz güvenliğine katkılarımız devam etmektedir. Avrupa'nın 4. büyük doğal gaz arteri olan Güney Gaz Koridoru'nun belkemiği, Türkiye'den geçen TANAP doğal gaz boru hattıdır. TANAP'ın devamında yeralan Trans Adriyatik Boru Hattı-TAP'ın da tamamlanmasıyla, Azerbaycan doğal gazı Avrupa'ya ulaşmaya başlamıştır. Bir kısmı ülkemizden geçen TürkAkım-2 boru hattı sayesinde başta Bulgaristan, Sırbistan ve Macaristan olmak üzere pek çok Avrupa ülkesi, doğal gaza erişim imkanı bulmuştur. Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı'ndan küresel piyasalara taşınan petrol hacmi, 3 milyar varili aşmıştır.

Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin (NGS) ilk reaktörünün 2023'e kadar devreye alınması hedefi doğrultusunda çalışmalarımıza devam ediyoruz. Akkuyu NGS'nin üçüncü reaktörünün temel atma töreni, Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde ve RF Devlet Başkanı Putin'in katılımıyla Mart ayında gerçekleştirilmiştir.

Ülkemiz, yenilenebilir enerjide kurulu güç bakımından Avrupa'da 6., dünyada 13. sıraya yükselmiştir.

39. İKLİM, ÇEVRE ve SINIRAŞAN SULAR

Çevre ve iklim değişikliği alanında temel nitelikli üç BM Sözleşmesi'ne taraf olan ülkemiz, bu alanlarda yapılan çalışmalara etkin katkı sunmakta ve öncü rol üstlenmektedir. Taraf olduğumuz uluslararası anlaşmaların uygulanması bakımından, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ni kapsamlı bir çerçeve olarak değerlendiriyoruz. Bölgesel düzeydeki kuruluş ve mekanizmalara da iştirak ediyor ve katkı sunuyoruz.

Ülkemizin, iklim değişikliğiyle benzer ekonomik seviyeye sahip ülkelerle eşit şekilde mücadele edebilmesini teminen BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında hakkaniyetli bir konum elde etmesine yönelik çabalarımızı 2021 yılı boyunca sürdürdük.

İklim değişikliğiyle mücadeleye verdiğimiz önemin bir göstergesi olarak, Sayın Cumhurbaşkanımız BM 76. Genel Kurul'da açıkladığı şekilde Paris Anlaşması'nı onayladık.

BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi 16. Taraflar Konferansına evsahipliği yapacağız ve sürecin Dönem Başkanlığı'nı üstleneceğiz.

Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesi (Barselona) ve Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi'ne (Bükreş) birarada taraf tek ülke olarak, denizlerin, kara ve deniz kökenli kirlilikten korunması, deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı, deniz canlılarının korunması ve sürdürülebilir balıkçılık kapsamındaki küresel ve bölgesel çabalara katkı sağlamaya devam ediyoruz. Barselona Sözleşmesi'nin 22. Taraflar Toplantısı'na, Aralık ayında Antalya'da evsahipliği yapacağız.

Antarktika Antlaşması kapsamında, istişari taraf statüsü kazanmamıza ve Antarktika'da bir bilimsel üs ihdas etmemize yönelik çalışmaları, Cumhurbaşkanlığımız himayesinde ve TÜBİTAK'ın eşgüdümünde yürütüyoruz.

Su zengini olmadığı gibi, iklim değişikliğinin ve nüfus artışının etkisiyle orta vadede su stresi riskiyle karşı karşıya olan bir ülke olarak, su konusuna

bütünüyle insani açıdan yaklaşıyoruz. Sadece halkımızın değil, komşu ülke halklarının su ihtiyaçlarına da büyük önem veriyoruz. Bölgemizdeki tüm kıyıdaş ülkelerin, diyalog ve işbirliği anlayışıyla, suyu verimli ve akılcı kullanma, su tasarrufu için modern ve yeni sulama sistemlerini devreye sokma yolunda adımlar atmaları gereklidir. Bu anlayıştan hareketle, sürdürülebilir su yönetimi konusundaki bilgi ve deneyimlerimizi kıyıdaş ülkelerle paylaşmaktayız.

40. EĞİTİM, KÜLTÜR VE TANITIM

Kurucu üyeleri arasında bulunduğumuz BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) çalışmalarına önemli katkı sağlamakta; UNESCO'ya en fazla mali katkı yapan ülkeler arasında yer almaktayız. Büyükelçi Altay Cengizer, 2019 yılından beri deruhte ettiği UNESCO Genel Konferans Başkanlığı görevini, 9 Kasım 2021 tarihinde devredecektir. 2017-2021 dönemi için seçildiğimiz UNESCO Yürütme Kurulu üyeliğini de başarılı bir şekilde yürütmekteyiz.

UNESCO nezdindeki etkinliğimizin devamı bağlamında 2021-2025 dönemi Yürütme Kurulu üyeliği ile 2023-2027 dönemi Dünya Miras Komitesi üyeliğimizi açıklamış bulunuyoruz.

Arslantepe Höyüğü'nün UNESCO Dünya Miras Listesi'ne adaylık başvurusunun kabul edilmesiyle birlikte Liste'de kayıtlı kültürel varlıklarımızın sayısı 19'a ulaşmıştır. Ülkemizin Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri'nde kayıtlı kültürel unsur sayısı ise 20'ye çıkmıştır.

Ülkemizden kaçırılan kültür varlıklarının iadesine ilişkin olarak Kültür ve Turizm Bakanlığımız'la yürüttüğümüz girişimlerimiz sonucunda 2021 yılı içinde ülkemiz kökenli 424 adet eserin ülkemize iadesini sağladık.

Kardeş şehir ilişkilerinin daha verimli kullanılması ve yeni kardeş şehir ilişkileri tesis edilmesi yönünde çalışmalarımız Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız'la işbirliği içinde devam etmektedir. 2021 yılında belediyelerimiz tarafından 30 yeni kardeş şehir ilişkisi tesis edilmiştir.

Kasım ayı itibarıyla, kültür, eğitim, bilim, arşiv, kütüphanecilik, gençlik ve spor alanlarında 19 ülkeyle 22 işbirliği anlaşması akdedilmiştir.

41. ENFORMASYON, İLETİŞİM ve KAMU DİPLOMASİSİ

Güncel gelişmeler veya ülkemizle ilgili asılsız iddialara/açıklamalar karşısındaki yanıtlarımız, Bakanlığımın internet sitesinde ve sosyal medya hesaplarında “açıklama” veya “soruya cevap” formatında yayımlanmaktadır. 2021 yılı içerisinde bugüne kadar (1 Kasım itibarıyla) 361 açıklama, 44 soruya cevap yayımladık.

2021 yılı içerisinde, 15 Temmuz ve FETÖ’yle mücadele, Afrika Günü, bazı ülkelerle ikili ilişkilerimiz ve bölgesel gelişmeler konularında uluslararası basında farklı dillerde yayımlanan makalelerim, dış kamuoyunun dikkatine getirilmiştir.

Dış politikamızın geniş kitlelere doğru ve hızlı bir şekilde anlatılabilmesi amacıyla sosyal medyayı giderek daha yaygın biçimde kullanıyoruz. Bu kapsamda, Bakanlığımın Türkçe Twitter sayfasının takipçi sayısı 20 Ekim 2021 itibarıyla 1.566.023’e, İngilizce Twitter sayfasının takipçi sayısı ise 111.824’e ulaşmıştır. Türkçe ve İngilizce’nin yanısıra Fransızca ve Arapça Twitter hesaplarımız da bulunmaktadır. Resmi Twitter hesabımız, takipçi sayısı açısından Avrupa ülkeleri Dışişleri Bakanlıkları arasında ilk sıradadır. Bakanlığımın Türkçe Facebook sayfasını yaklaşık 315.000 kişi takip etmektedir. Youtube sayfamız ise 1.688.000’in üzerinde görüntülenme sayısına ulaşmıştır.

Yıl başından bu yana internet sitemizi ziyaret eden kişi sayısı yaklaşık 4,5 milyona, görüntülenme sayımız ise 6,2 milyona ulaşmıştır.

4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve 3071 Sayılı Dilekçe Hakkı’nın Kullanılmasına Dair Kanun çerçevesinde ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) aracılığıyla Bakanlığımıza yöneltilen soruların cevaplandırılması, Enformasyon Genel Müdürlüğümüz bünyesindeki Bilgi Edinme Birimi tarafından koordine edilmektedir. 20 Ekim 2021 itibarıyla Bakanlığımıza iletilen bu yılki toplam CİMER başvuru sayısı 22.000’i aşmıştır.

42. YURTDIŞI ve YURTIÇİNDE GENİŞLEYEN TEMSİL AĞIMIZ

Kaydadeğer bir büyüme süreci içinde bulunan temsilcilik ağımızda yer alan misyonlarımızın sayısı, bugün itibarıyla, 144 Büyükelçilik, 13 Daimi Temsilcilik, 94 Başkonsolosluk, 1 Konsolosluk Ajanlığı ve 1 Ticaret Ofisi olmak üzere toplam 253'e ulaşmıştır. 2021 yılında Montevideo (Uruguay) ve Lome (Togo) Büyükelçiliklerimiz ile Semerkant (Özbekistan), Yeni Pazar (Sırbistan) ve Manchester (Birleşik Krallık) Başkonsolosluklarımız faaliyete geçmiştir.

Öte yandan, İstanbul, İzmir, Edirne, Antalya, Gaziantep, Hatay ve Diyarbakır'daki 7 yurtiçi temsilciliğimiz, buldukları şehirlerin yurtdışında tanıtımı için faaliyetler gerçekleştirmekte, iş çevreleri, sivil toplum, yerel yönetimler ve üniversitelerimizin yurtdışıyla bağlantılarını kuvvetlendirmek için çalışmaktadır.

43. YURTDIŞINDA YAŞAYAN VATANDAŞLARIMIZ

Yurtdışında yaşayan 7 milyona yakın vatandaşımızın 5,5 milyondan fazlası Batı Avrupa ülkelerinde yerleşiktir. Yurtdışındaki Türk toplumuna yönelik politikamız, vatandaşlarımızın buldukları ülkelerin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatlarına etkin birer birey olarak katılmaları, aynı zamanda anavatanları ve kültürleriyle bağlarını korumalarıdır. Başarılı uyumun bu şekilde gerçekleştirilebileceği kanaatindeyiz. Bu çerçevede, vatandaşlarımızın buldukları ülkedeki siyasi katılımları, anadil eğitimi, dernekleşme, velayet vakaları ve hukuk danışmanlığı hizmetleri gibi alanlarda çalışmalarını yürütmekteyiz.

Yabancı düşmanlığı, ayrımcılık, ırkçılık ve İslam karşıtlığı son yıllarda özellikle Avrupa'da yükselmektedir. Batı Avrupa'da Müslüman nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan Türk toplumu, ayrımcı uygulama ve saldırıların doğrudan hedefi durumundadır. Bu saldırıların takibi amacıyla oluşturduğumuz veri tabanı, vatandaşlarımıza doğrudan internet üzerinden kayıt yapma imkanı sağlayacak şekilde güncellenmiştir. Bu verileri resmi makamlardan alınan rakamlarla birlikte rapor haline getirmekteyiz.

Buna ilaveten, bazı Avrupa ülkelerinde vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlükleri üzerinde kısıtlayıcı etki yapabilen yasama çalışmaları karşısında ilgili ülke makamları nezdinde tepkilerimizi dile getirmek için gerekli girişimlerde bulunuyoruz.

Bakanlığım ayrıca, yurtdışındaki şehitliklerimiz, ikili Sosyal Güvenlik Anlaşmaları, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın anlaşmaları, Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu kanalıyla yurtdışında görevlendirilen öğretmen, okutman ve din görevlileriyle ilgili konularda sorumluluk üstlenmekte ve Türkiye Maarif Vakfı'nın yurtdışındaki eğitim-öğretim, ziyaret ve temaslarını desteklemektedir.

44. VİZE ve KONSOLOSLUK KONULARI

Dış politikamızın temel unsurlarından biri, yurtdışındaki vatandaşlarımızın çıkarlarını korumak, konsolosluk hizmetlerini olabilecek en üst kalite standartlarına yükseltmek, hizmeti etkin ve hızlı şekilde muhataplarına ulaştırmaktır. Vatandaş odaklı bu yaklaşımın doğal bir sonucu olarak, özellikle son yıllarda, konsolosluk hizmetlerinde gerek nitelik gerek nicelik açısından önemli bir artış ve çeşitlenme sağlanmıştır. Dış temsilciliklerimizde, 2021 yılı başından bu yana 2 milyondan fazla konsolosluk işlemi gerçekleştirilmiştir.

Koronavirüs salgınının yol açtığı olağanüstü koşullar, vatandaşlarımıza sunduğumuz konsolosluk hizmetlerinin etkinliğinin test edilmesi bakımından önemli bir fırsat sunmuştur. Bu süreçte, yurtdışındaki insanlarımızın dış temsilciliklerimize kolaylıkla erişim sağlamalarını teminen, ihtiyaç duyulan tüm önlemler hızla alınmış ve bazı konsolosluk işlemlerinin uzaktan/posta yoluyla gerçekleştirilmesine imkan tanınmıştır. Ayrıca, nöbetçi telefon uygulaması ve Konsolosluk Çağrı Merkezimiz sayesinde vatandaşlarımızın mesai saatleri dışında günün her anında temsilciliklerimize kolaylıkla ulaşmaları sağlanmış; Temsilciliklerimizin sosyal medya hesapları, vatandaşlarımızla iletişiminin sağlanması için etkin bir şekilde kullanılmıştır.

Vatandaşlarımızın seyahat özgürlüğünü genişletecek çalışmalarımıza da kararlılıkla devam ediyoruz. Bu amaçla vize muafiyeti anlaşmaları akdediyoruz, aynı şekilde bilhassa turizm gelirlerimizi artırma hedefiyle yabancıların da ülkemize seyahatlerini kolaylaştırıyoruz. 2002 yılı

itibarıyla, umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarımız 42 ülkeye vizesiz seyahat edebilmekteyken, bugün bu sayı 74'e yükselmiştir. Gürcistan, KKTC, Moldova ve Ukrayna'yla karşılıklı başlattığımız kimlikle seyahat imkânına, son olarak Azerbaycan dahil edilmiştir.

45. PROTOKOL FAALİYETLERİ

Ülkemizde halen 136 Büyükelçilik, 102 Başkonsolosluk ve Konsolosluk, 53 Uluslararası Kuruluş Ofisi, 1 Daimi Temsilcilik (KEİ) ve 1 Ticaret Ofisi (Taipei Ekonomi ve Kültür Misyonu) olmak üzere toplam 293 yabancı temsilcilik bulunmaktadır.

Sözkonusu yabancı misyonlara ve bunlarda görevli yaklaşık 14.000 misyon mensubu ve aile bireyine, 1961 tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi, 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi ve ilgili uluslararası kuruluşlarla akdedilen evsahibi ülke anlaşmaları çerçevesinde diplomatik/konsüler statülerinden doğan ayrıcalıkları kapsamında güvenlik, kimlik kartı, havaalanı giriş kartları tanzimi gibi konularda hizmet verilmesi ve ikili istihdam anlaşmalarının müzakerelerinin yürütülmesi Bakanlığımın yetki ve sorumluluğundadır.

46. ANLAŞMALAR

Uluslararası anlaşmaların imzalanmalarını takiben onay ve yürürlük işlemleri Bakanlığımca yürütülmekte, gerekli kanun ve karar taslakları Cumhurbaşkanlığına sevk edilmektedir.

Bu çerçevede, yıl başından bu yana 117 anlaşmanın ikili ve çoktarafli düzeyde onay süreci tamamlanarak Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bunlardan 17'si, salgın süresince ikili düzeyde yapılan anlaşmalardır. 2021 yılı itibarıyla ayrıca 78 uluslararası anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihleri tespit edilmiştir. Bakanlığımca onay işlemleri kapsamında bu yıl toplam 310 anlaşma Cumhurbaşkanlığına sevk edilmiştir.

47. STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Dış politika alanındaki çalışmalarımızda, ülkemizde ve yurtdışında faaliyette bulunan düşünce kuruluşları ile üniversitelerde üretilen bilgi ve değerlendirmelerin dikkate alınmasına özen gösterilmektedir.

Bakanlığımın akademik dünyayla düzenli iletişimde Stratejik Araştırmalar Merkezimiz (SAM) köprü vazifesi görmektedir.

SAM yıl içinde diğer ülkelerde faaliyette bulunan muadil kuruluşlarıyla ve akademisyenlerimizle çeşitli toplantılar gerçekleştirmiş, son olarak ülkemizden ilgili resmi kuruluş temsilcileri ile akademisyen ve uzmanların katılımıyla, Afganistan'da yaşanan gelişmelerin ele alındığı bir çalıştay düzenlenmiştir.

Bakanlığımın akademik dünyayla ilişkilerinde üniversite öğrencileri de önemli yer tutmaktadır. Çalışmalarımıza ilgi duyan ve Bakanlığımızda görev almayı arzu eden üniversite öğrencilerine yönelik staj ve bilgilendirme programları düzenlenmektedir. 2021 yılı içinde 200'ü aşkın öğrenciye, Bakanlığımızda ve yurtdışı temsilciliklerimizde staj imkanı sağlanmış, ayrıca yaklaşık 700 öğrenciyle biraraya gelinerek Bakanlığımızla ve çalışmalarımızla ilgili bilgi paylaşımında bulunulmuştur.

48. DİPLOMASİ AKADEMİSİ

Günümüzün gerektirdiği her türlü bilgi ve beceriye sahip bir insan kaynağı oluşturma hedefi doğrultusunda görev yapan Diplomasi Akademimiz, tüm kademedeki memurlarımız için hizmetiçi eğitim programları düzenlemektedir. Bu kapsamda 2021 yılında toplam 443 mensubumuza çeşitli eğitimler verilmiştir.

Akademimizin yabancı diplomatlara yönelik eğitim faaliyetleri ise, salgın şartlarına rağmen uzaktan eğitim yöntemiyle sürdürülmektedir. Bu çerçevede Togo, Sri Lanka, Somali, Ruanda, Gabon, Sierra Leone ve Namibya'dan toplam 166 yabancı diplomata eğitim verilmiştir. Böylece, Akademimizin kuruluşundan bu yana eğitim verdiği yabancı diplomat sayısı 2.720'ye ulaşmıştır. Ayrıca, bu yıl Angola, Uruguay ve Polonya'yla imzalanan Mubakat Zabıtlarıyla, diplomasi eğitimi alanında işbirliklerinin sayısı 104'e yükselmiştir.

Akademimiz, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının dış ilişkilerle görevli personeline ve yurtdışına sürekli görevle atanan kamu görevlilerine dış politika, protokol ve müzakere teknikleri gibi konularda eğitim vermektedir. Bu kapsamda, 2021 yılında toplam 1.951 kamu görevlisine eğitim vermiştir.

49. TERCÜME ve ARŞİV FAALİYETLERİ

Tercüme Dairesi Başkanlığımız, yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlarla akdedilen anlaşmalar başta olmak üzere, Bakanlığımızca ihtiyaç duyulan belge ve metinlerin çevirisinden sorumludur. Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı'nın talimatları doğrultusunda mektup, muhtelif belge ve konuşma metinlerinin çeviri hizmetini de sağlamaktadır.

Tercüme Dairesi tarafından yıl başından bu yana Almanca, Arapça, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Portekizce ve Rusça dillerinde toplam 1 milyondan fazla kelime çevrilmiştir (2.600 sayfadan fazlaya tekabül etmektedir). Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı Staj Seferberliği Projesi ve Tercüme Dairesi Başkanlığımızın staj programı kapsamında, toplam 39 öğrenci bu olanaktan yararlanmıştı.

Ülkemiz ve bölgemizin yakın tarihine ışık tutabilecek nitelikte belgelerin muhafaza edildiği arşivimizde, Arşiv Otomasyon Projesi'nin ikinci faz çalışmaları çerçevesinde, külliyatlı diplomatik arşivimizin tasnif ve endeksleme çalışmasına devam edilmektedir.

Arşiv belgelerimizin, araştırmacıların istifadesine sunulabilmesi için tasnif ve gizliliği kaldırma süreçlerine de devam ediyoruz. Bu kapsamda 13 ülkeyle ilişkilerimize dair 274.994 sayfalık belge araştırmacılara açılmıştır. Tasnif çalışmaları tamamlanmış 141.430 sayfalık belge de yakın zamanda araştırmacıların istifadesine sunulacaktır.

Diplomatik arşiv alanında ikili işbirliğimizi geliştirmek amacıyla 19 ülkeyle işbirliği mutabakatı imzalanmıştır.

50. HABERLEŞME ve BİLİŞİM ALTYAPISI

Bakanlığımızın bilişim ve haberleşme altyapısını, gelişen teknolojilerden istifadeyle ve siber güvenlik uygulamalarımızı güçlendirmek suretiyle mümkün olan en ileri seviyeye taşıma yolundaki çalışmalarımıza devam etmekteyiz.

Yurtdışındaki vatandaşlarımıza nüfus işlemlerinden noterliğe kadar uzanan geniş bir yelpazede 74 farklı işlemle hizmet sunmaktayız. 2021 yılında bu kapsamda, 1,5 milyondan fazla vatandaşımız için gerçekleştirdiğimiz çevrimiçi işlem sayısı 2 milyonu bulmuştur. Her yıl

eklenen yeni dijital hizmetlerle dış temsilciliklerimizin işlem sayısı artarken, işlem süresi hızla düşmektedir.

Vatandaşlarımızın yoğun yaşadığı ülkelerdeki temsilciliklerimizce daha yaygın gezici konsolosluk hizmeti verilebilmesini teminen Yeni Mobil Konsolosluk projesini hayata geçirdik.

Bakanlığımızda bilgi güvenliğinin sağlanmasına yönelik uygulamalara büyük önem vermekteyiz. Bu çerçevede TSE tarafından gerçekleştirilen denetim sonucunda Bakanlığım, ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi sertifikasını almaya hak kazanmıştır.

51. PERSONEL KONULARI

Merkez ve yurtdışı teşkilatımızda hâlihazırda her seviyede toplam 6.924 personel görev yapmaktadır. Merkez teşkilatımızda 2.082, yurtdışı temsilciliklerimizde ise 4.842 personel görevlidir.

Bunun yanısıra, güvenlik riskinin yüksek olduğu ülkelerdeki temsilciliklerimiz nezdinde özel harekât eğitilmiş Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) personeli, üçer aylık dönemlerle geçici olarak görevlendirilmektedir.

15 Temmuz hain darbe girişimi öncesi ve sonrasında, FETÖ başta olmak üzere terör örgütleriyle iltisakı sebebiyle 618 personelin Bakanlığımızla ilişkisi kesilmiştir. Bunların 507'si diplomatik kariyer memurudur.

Bakanlığımızın artan nitelikli personel ihtiyacına binaen, son olarak düzenlenen sınavlarla 40 Meslek Memuru istihdam edilmiştir. 40 Konsolosluk ve İhtisas Memuru'nun alımı için değerlendirme süreci devam etmektedir.

52. İDARİ ve MALİ İŞLER

Yatırım ödeneklerimiz yıllık programımızda dış politika önceliklerimize göre belirlenen hedeflerin hayata geçirilmesi için kullanılmaktadır.

2021 yılında yurtdışındaki temsilciliklerimizin, başta hizmetin gerekliliklerine uygun hizmet binalarında yerleşimlerinin sağlanması olmak üzere gerekli fiziki koşul ve imkânlara kavuşturulması çabalarımız

sürdürülmüştür. Sayısı 253'e ulaşan temsilciliklerimizin, devletimizin itibarına yakışır şekilde ve yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına cevap verecek imkanlarla faaliyet göstermeleri için belli harcamaların yapılması gerekmektedir.

a) 2021 Yılı Yatırım Programı kapsamındaki harcamalarımız:

Bakanlığımın 2021 Yılı Yatırım Programı'nda yeralan yeni bina inşaat, onarım ve taşınmaz ve taşınır mal satın alma işleri için tahsis edilen ödenekler şu şekilde gerçekleşmiştir:

PROJELER	BÜTÇE
Yurtdışı Mamul Mal Alımları	44.600.000 TL
Yurtdışı Gayri Maddi Hak Alımları	500.000 TL
Yurtdışı Gayrimenkul Alımları ve Kamulaştırması (Satın Alma)	8.492.000 TL
Yurtdışı Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri (İnşaat)	490.000.000 TL
Yurtdışı Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri (Onarım)	72.152.000 TL
Yurtiçi Mamul Mal Alımları	4.000.000 TL
Yurtiçi Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri (İnşaat)	2.101.000 TL
Yurtiçi Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	19.478.000 TL
TOPLAM	641.323.000 TL

Toplam 641.323.000 TL tutarındaki yatırım ödeneğinden, yurtiçi ve yurtdışı inşaat/onarım işleri ve yatırım mal alımları için 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla 424.720.505,00 TL harcanmıştır. Bakanlığım tarafından yurtdışındaki temsilciliklerimizin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 2021 yılında gerçekleştirilen inşaat ve onarım faaliyetleri kapsamında;

- ABD'de New York Başkonsolosluğumuz ile BM Nezdindeki Daimi Temsilciliğimizin hizmet binası olan Yeni Türkevi Binası inşaatı tamamlanmış, 20 Eylül 2021 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından törenle hizmete açılmıştır.

- Bujumbura (Burundi), Asuncion (Paraguay) Büyükelçiliklerimiz ile Sao Paulo (Brezilya) Başkonsolosluğumuz kançılara binalarının onarım çalışmaları tamamlanmıştır.
- Musul (Irak) ve Basra (Irak) Başkonsolosluklarımızın binalarının hizmete uygun hale getirilmesine ilişkin onarım çalışmaları tamamlanmıştır.
- Yeni açılan dış temsilciliklerimizden Lome (Togo) ve Montevideo (Uruguay) Büyükelçiliklerimiz ile Banja Luka (Bosna-Hersek), Cape Town (Güney Afrika), Manchester (Birleşik Krallık), Semerkant (Özbekistan) ve Yeni Pazar (Sırbistan) Başkonsolosluklarımızın kançılara binalarına ilişkin onarım projelendirme ve ihale çalışmaları devam etmektedir.
- Bangkok (Tayland) ve Rabat (Fas) Büyükelçiliklerimiz ile Gazimağusa (KKTC), Houston (ABD), Krasnodar (Rusya Federasyonu) ve Montreal (Kanada) Başkonsolosluklarımızın kançılara binalarına ilişkin onarım çalışmaları sürmektedir.
- Tiran (Arnavutluk) Büyükelçiliğimiz kançılara ve ikametgâh binaları ile Pekin (Çin Halk Cumhuriyeti) Büyükelçiliğimiz ve Cidde (Suudi Arabistan) Başkonsolosluğumuzun kançılara, ikametgâh ve memur konutu binalarının inşaatına ilişkin proje çalışmaları devam etmektedir.

b) 2022 yılı Yatırım Programı kapsamında gerçekleştirilmesi planlanan çalışmalar:

Bakanlığımın 2022 Yılı Yatırım Programında yer alan yeni bina inşaat, onarım ve taşınmaz ve taşınır satın alma işleri için talep edilen ödenekler:

PROJELER	BÜTÇE
Yurtdışı Mamul Mal Alımları	41.000.000 TL
Yurtdışı Gayri Maddi Hak Alımları	1.000.000 TL
Yurtdışı Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri (İnşaat)	201.000.000 TL
Yurtdışı Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	113.694.000 TL
Yurtiçi Mamul Mal Alımları	3.000.000 TL

Yurtiçi Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri (İnşaat)	1.501.000 TL
Yurtiçi Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	8.408.000 TL
TOPLAM	369.603.000 TL

2022 yılında bütçemiz içinde yer alan yatırım ödeneklerinin önemli bir bölümü inşaat ve onarım işlerinin devam ettirilmesi amacıyla kullanılacaktır.

Yeni açılacak temsilciliklerimizin yerleşimi amacıyla kançılara ve ikametgâh olarak kullanılmak üzere kiralanacak binaların hizmete ve temsile uygun hale getirilmesi için zorunlu onarım ve tadilat işleri yapılacaktır.

c) Kiralama Giderleri:

Henüz devlet malı yerleşim düzenine kavuşturulamamış temsilciliklerimizin hizmet, resmi konut ve lojman binaları ile ortaya çıkabilen garaj ve makine teçhizat ihtiyaçları kiralama yoluyla giderilmektedir.

Yeni açılan temsilciliklerimizin ihtiyacına binaen 2021 yılında 11 adet, mevcut binaların çeşitli sebeplerle değiştirilmesi çerçevesinde ise 4 adet yeni bina kiralanmış olup, Bakanlığımın yurtdışındaki tüm kiralama giderleri için 2021 Ekim ayı sonu itibarıyla toplam 275.931.463 TL harcama yapılmıştır.

d) Dış Temsilcilik binalarımızın tefrişi:

Yurtdışındaki temsilciliklerimizin mobilya ve demirbaş eşya ihtiyaçlarının mali mevzuatımız ve bütçe olanaklarımız dâhilinde karşılanmasına 2021 yılında da devam edilmiştir.

Dış temsilciliklerimizin kapsamlı ve kısmi tefrişat giderleri için 2021 yılı sonuna kadar toplam yaklaşık 25.780.000 TL harcama yapmayı öngörüyoruz.

2022 yılında 6 Büyükelçiliğimizde ve 9 Başkonsolosluğumuzda tefrişat çalışmalarını başlatmayı ve tamamlamayı planlıyoruz.

Bu çerçevede, 2022'de tefriş planlaması içinde yer alan bahsekonu 6 Büyükelçiliğimiz, Dakar (Senegal), Lome (Togo), Montevideo (Uruguay), Meksika, Kampala (Uganda) ve Bangkok (Tayland) Büyükelçiliklerimizdir.

Ayrıca, açılması muhtemel 7 Başkonsoloslüğümüzün da tefrişinin yapılması sözkonusu olabilecektir.

Dış temsilciliklerimizin tefrişat giderleri için 2022 yılında toplam 20.000.000 TL harcama yapmayı öngörüyoruz.

e) Taşıt alımları:

Yurtdışındaki temsilciliklerimizin görevlerinin icrası, vatandaşlarımıza yönelik hizmetlerin sunumu ve temsil gereklerinin yerine getirilmesi sırasındaki ulaşım ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kullanılan taşıtlar, ülkemizden yurtdışına gerçekleştirilen resmi ziyaretler sırasında da devlet erkânına ve resmi heyetlerimize tahsis edilmektedir.

İç savaş, çatışma ve terör tehdidi altında dünyanın çok farklı coğrafyalarında zor koşullar altında görev yapan personelimiz açısından güvenlik zafiyeti oluşmaması amacıyla temsilciliklerimizde yeterli sayıda ve özellikte taşıt bulunması elzemdir. Bu itibarla, başta zırhlı taşıtlar olmak üzere ekonomik ömrünü dolduran araçlarımızın bütçe imkanları ölçüsünde yenilenmesi için Bakanlığımıza bugüne kadar sağlanan desteğin devam etmesi büyük önem taşımaktadır.

Yurtdışındaki temsilciliklerimizin envanterinde kayıtlı olan taşıtların %26,5'lik bölümü 10 yaşın, %7,4'lük bölümü ise 15 yaşın üzerindedir. 2021 yılında Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu tasarısında Bakanlığımıza sekizi motosiklet olmak üzere 25 adet taşıt satın alma kotası tahsis edilmiş ancak bu alımlar gerçekleşmemiştir.

2022 yılında Bakanlığımıza 14'ü motosiklet olmak üzere 31 adet taşıt satın alma kotası verilmesi öngörülmektedir.

53. BÜTÇE TEKLİFİ

Bütçe teklifimiz, 2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi ödeneklerinin dağıtıldığı programlardan biri olan "Dış Politika" programı kapsamında

belirlenen faaliyetlere uygun olarak ve program bütçe esasları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Yurtiçinde ve dışında Bakanlığımın fiziki ve mali imkânlarının yeterli düzeye yükseltilmesi, dış politikamızın saygın ve başarılı bir şekilde uygulamaya konulmasında önem taşıyan unsurların başında gelmektedir.

Girişimci ve insani dış politikamızın bir sonucu olarak çeşitli alanlarda ve coğrafyalarda yeni görev ve sorumluluklar üstlenmeyi sürdüren Bakanlığıma 2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifiyle 7.487.450.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Bu bağlamda, Bakanlığımın bütçesinin Merkezi Yönetim Bütçesi içindeki payı, 2022 yılı için binde 4,28 olmuştur.

TBMM'ye sunulan bütçe ödeneğimizin ana harcama kalemleri itibarıyla dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

Personel giderleri	3.272.687.000 TL
Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri	227.403.000 TL
Mal ve hizmet alım giderleri	1.015.803.000 TL
Cari transferler	2.555.868.000 TL
Sermaye giderleri	414.903.000 TL
Borç verme	786.000 TL
Toplam	7.487.450.000 TL

Dışişleri Bakanlığı 2020 yılı Kesin Hesabı:

2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Bakanlığıma 4.631.723.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içerisinde bu meblağa yedek ödenekten 680.326.000 TL, kurumlararası aktarmalarla 37.223.000 TL ve özel gelir karşılığı olarak 133.302.008,97 TL olmak üzere toplam 850.851.008,97 TL ödenek eklenmiştir. 5.409.411,31 TL ödeneğin kurumlar arası aktarmalarla düşülmesi neticesinde yılsonu ödeneğimiz 5.477.164.597,66 TL olmuştur. Mevcut ödeneğin 5.244.435.627,27 TL'si tasarruf tedbirlerine uyularak kullanılmış, 100.959.684,51 TL'si özel ödenek olarak ertesi yıla devretmiştir.

Dışişleri Bakanlığı Stratejik Planı (2019-2023):

Bakanlığım, 2019-2023 dönemini kapsayan ilk Stratejik Planı'nı katılımcı bir anlayışla ve tüm paydaşlardan alınan görüş ve öneriler doğrultusunda hazırlamıştır.

Hesapverebilirlik ve mali saydamlık ilkeleri çerçevesinde kamuoyunu bilgilendirmek üzere yayınlanmış olan Stratejik Planımız, 6 stratejik amaç altında, 16 hedef ve 29 performans göstergesinden oluşmaktadır.

Diğer taraftan, geçen yıl uygulamaya geçilen program bütçe esasları çerçevesinde hazırladığımız 2022 yılı Performans Programımız da Komisyon'un bilgisine sunulmuştur.

54. BÜTÇE TEKLİFİ (AB BAŞKANLIĞI)

AB'ye katılım sürecinin yönetilmesi sorumluluğunu üstlenen Avrupa Birliği Başkanlığımız, AB'ye tam üyelik hedefimiz doğrultusunda, vatandaşlarımızın yaşam standartlarını en üst seviyeye çıkarmaya odaklanan bir anlayışla çalışmalarına devam etmektedir.

Avrupa Birliği Başkanlığımız, yetişmiş ve nitelikli insan gücünün bir kurumun başarısındaki en önemli girdi olduğunun bilincinde olarak insan kaynakları politikalarını şekillendirmekte, liyakat ve uzmanlaşmaya özel önem vermektedir.

Avrupa Birliği Başkanlığımızda uzman personel sayısı toplamda 144'tür. 301 olan toplam memur personel sayımız içinde kariyer meslek memurları, yaklaşık %48'lik bir oran teşkil etmektedir.

%20'sinden fazlası 35 yaş ve altında olan kariyer memurlarımızın (26 kişi 35 yaş altı) mesleki gelişimine de azami önem verilmektedir. Çalışanlarımızın yüksek lisans ve doktora yapmaları teşvik edilmektedir.

Avrupa Birliği Başkanlığı kurulduğu günden itibaren kadın çalışan sayısı bakımından örnek bir kurumdur ve iş hayatında kadın çalışanların temsili açısından da öncü bir rol üstlenmektedir. Bugün Başkanlığımızdaki kariyer memurlarımızın %54'ünü (78 kadın kariyer memuru), tüm kadrolu çalışanların %52'sini (toplam kadın çalışan 156) ve hizmet birimlerimizin yöneticilerinin ise %61'ini kadınlar oluşturmaktadır.

AB'ye katılım yolunda, faaliyetleri giderek artan Avrupa Birliği Başkanlığı'nın yüklendiği görevler çerçevesinde, 2022 yılı bütçemizin ilgili kalemlerine ihtiyaç duyulan ödenekler konmuştur.

Orta Vadeli Program ile Avrupa Birliği Başkanlığına 2022 yılı için 968.161.000 TL tahsis edilmiştir. Bunun 121.365.000 TL'si Avrupa Birliği Başkanlığı'na, 846.796.000 TL'si ise Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığı'na aittir.

Avrupa Birliği Başkanlığı'nın 2022 yılı Bütçesinin Ana Harcama Kalemleri Bakımından Dağılımı:

TBMM'ye sunulan 968.161.000 TL tutarındaki bütçe ödeneğimizin ana harcama kalemlerine göre ödenek miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

	2022-2024 OVP
PERSONEL+ SGK PRİMİ GİDERLERİ	70.367.000 TL
MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	29.607.000 TL
CARİ TRANSFERLER	856.120.000 TL
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığına	846.796.000 TL
Diğer Cari Transferler	9.324.000 TL
SERMAYE GİDERLERİ	4.500.000 TL
SERMAYE TRANSFERLERİ	7.567.000 TL
TOPLAM	968.161.000 TL

Avrupa Birliği Başkanlığı'nın 2020 yılı Kesin Hesabı:

2020 malî yılında Avrupa Birliği Bakanlığı'na toplam 656.672.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Merkezi Başkanlığına 502.000.000 TL yedek ödenekten ödenek aktarılması neticesinde yılsonu ödeneği 1.158.672.000 TL olmuştur. Bu ödeneğin 1.144.730.000 TL'si harcanmış, 13.942.000 TL'si ise iptal edilmiştir.

YATIRIM PROGRAMINA İLİŞKİN BİLGİLER

a. 2021 Yılı Yatırım Programı kapsamındaki harcamalarımız:

Projeler	Nihai Ödenek	Harcama (2021 Ocak-Ekim)
Muhtelif İşler	324.000 TL	138.000 TL
Bilgi Sistemleri İdame ve Yenileme	3.676.000 TL	3.295.000 TL
Karadeniz Havzası/Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği Programı ve EaSI (İstihdam ve Sosyal Yenilik) Programı	3.490.000 TL	171.000 TL
TOPLAM	7.490.000 TL	3.604.000 TL

b. 2022 Yatırım Programı kapsamında gerçekleştirilmesi planlanan projeler:

Projeler	Ödenek
Muhtelif İşler	1.000.000 TL
Bilgi Sistemleri İdame ve Yenileme	3.500.000 TL
Karadeniz Havzası/Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği Programı	7.567.000 TL
TOPLAM	12.067.000 TL

55. BÜTÇE TEKLİFİ (TÜRKAK)

Bakanlığımın ilgili kuruluşu olan Türk Akreditasyon Kurumu'nda hâlihazırda toplam 173 personel görev yapmaktadır.

Uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite etmek, bu kuruluşların ulusal ve uluslararası standartlara göre faaliyette bulunmalarını ve bu suretle uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca düzenlenen belgelerin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek misyonuyla faaliyet gösteren TÜRKAK'ın 2020 yılı sonunda 1857 olan akredite kuruluş sayısı, 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla 1942'ye yükselmiştir. Akredite kuruluş sayısında her yıl gözlemlenen artış bu kuruluşlara yönelik olarak

Kurumumuzca verilmekte olan hizmetlerin ifasında görev alacak ilave insan kaynağı ihtiyacı doğurmaktadır. Bu ihtiyacı gidermek amacıyla gerçekleştirilecek personel alımları sebebiyle halen kullanılmakta olan Kurum hizmet binasının fiziki imkanlarının geliştirilmesi gerekeceği görülmektedir.

TÜRKAK'ın hem kendi personeline hem de dış paydaşları için düzenlemiş olduğu eğitim ve çalıştay sayısı 2021 yılı Ekim ayı itibarıyla 149'a ulaşmıştır. Hem insan kaynağının güçlendirilmesi amacıyla yeni personel alımı hem de eğitim faaliyetlerindeki artış dikkate alındığında bu eğitimlerin çoğunun yeni hizmet binasında verilebileceği değerlendirilerek, Kurumun orta ve uzun vadede ihtiyaçlarını karşılayabilmek maksadıyla, Temmuz 2020 itibarıyla toplamda 43.137.000 TL'ye satın alınan Ankara İli, Çankaya İlçesi, Çayyolu Mahallesinde bulunan 42.203 ada, 2 parsel numaralı, 12.529 m² yüzölçümlü arsayla ilgili olarak imar plan değişikliği, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylanmıştır. İnşa edilmesi planlanan Türk Akreditasyon Kurumu Kampüsü'nün yapımına ilişkin uygulama projesinin hazırlanması için 2022 yılı yatırım programına 2.000.000 TL ödenek teklif edilmiştir.

Kurum tarafından satın alınmış makam aracı bulunmamaktadır. 2021 yılında kiralama yoluyla 4 hizmet aracı kiralanmıştır. 2022 yılı için de bu sayı değişmeyecektir.

Son yıllarda Kurumda, bilgi sistemleri ve siber güvenlik için hem donanım hem de yazılım olarak kapasite artırımı ve yenilenme yatırımları yapılmış olup, akreditasyon, eğitim, finans ve diğer süreçlerin yürütüldüğü TÜRKAK Yeni Kurumsal Hizmet Portalı 2021 yılı içerisinde uygulamaya alınmıştır.

2022 Yılı Bütçesi

2022-2024 Orta Vadeli Programa göre 2022 yılı için Kurumumuza 57.036.000 TL ödenek tahsis edilmiştir.

Bu durumda 2021 yılında Kurumumuz bütçesi olan 42.301.000 TL, 2022 yılında 14.735.000 TL artarak yaklaşık %35'lik bir artış göstermiştir.

Türk Akreditasyon Kurumu 2022 yılı Bütçesinin Ana Harcama Kalemleri Bakımından Dağılımı:

Personel giderleri	28.061.000 TL
Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri	3.204.000 TL
Mal ve hizmet alım giderleri	19.365.000 TL
Cari transferler	1.406.000 TL
Sermaye giderleri	5.000.000 TL
Toplam	57.036.000 TL

2022 yılı bütçe teklifinde Türk Akreditasyon Kurumu'na tahsis edilen 57.036.000 TL'lik ödenek çerçevesinde Kurum bütçesinin Merkezi Yönetim Bütçesi içindeki payı yaklaşık binde 0,30'dur.

Türk Akreditasyon Kurumu 2020 yılı Kesin Hesabı:

2020 mali yılında Türk Akreditasyon Kurumu'na toplam 26.108.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Ayrıca, yıl içinde 28.740.000 TL Likit Karşılığı Ek Ödenek eklenmesi neticesinde yılsonu ödeneği 54.848.000 TL olmuştur. Bu ödeneğin 41.479.417 TL'si harcanmış ve 13.368.583 TL'si iptal edilmiş olup, ertesi yıla devreden ödenek bulunmamaktadır.

YATIRIM PROGRAMINA İLİŞKİN BİLGİLER

a) 2021 yılı Yatırım Programı kapsamındaki harcamalarımız:

2021 yılı Yatırım Programı ile verilen ve yıl içinde yapılan Likit Karşılığı Ek Ödenek işlemleri neticesinde ödenek durumu aşağıdaki gibidir:

	BÜTÇE
Mamul Mal Alımları	1.301.000 TL
Gayri Maddi Hak Alımları	1.479.000 TL
Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	170.000 TL
TOPLAM	2.950.000 TL

b) 2022 yılı Yatırım Programı kapsamında Kuruma tahsis edilen ödenekler:

	BÜTÇE
Mamul Mal Alımları	1.300.000 TL
Gayri Maddi Hak Alımları	1.500.000 TL
Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri	2.000.000 TL
Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	200.000 TL
TOPLAM	5.000.000 TL

Saygıdeğer Komisyon üyelerine Bakanlığım ve bağlı kurumların bütçelerine desteklerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Bu vesileyle 2022 yılı bütçesinin ülkemiz için hayırlı olmasını diliyor, Bakanlığım adına saygılar sunuyorum.